

Flacăra

Pentru minte,
inimă
și literatură

N-ar fi exclus
să alegem
calea
exilului !

Adu Ciupre

06
24

9960 J

Nr. 0 - aprilie 1996

32 + 4 pagini - 2000 lei

● **Ion Cristoiu, spectator
la un matineu obosit**

Interpreți: Ilie Verdeț, Adrian Păunescu

pag. 7

● **Mircea Eliade - scrisori inedite**

pag. 10

● **Moartea unui dictator la
București**

pag. 11

● **Marx, vecinul lui Iorga**

pag. 14 - 15

● **Cel mai mare caricaturist al lumii
este un român**

pag. 16 - 17

● **Ce scriitor român merită premiul Nobel?**

**Răspund: Mircea Dinescu, Radu Cosașu,
Z. Ornea, Emil Brumaru,
Răzvan Theodorescu, Laurențiu Ulici,
George Pruteanu, Augustin Buzura ș.a.**

pag. 18

● **Alex Ștefănescu și
Mașina de scris**

pag. 19 - 22

● **Onoarea pierdută a unei fete din Iași**

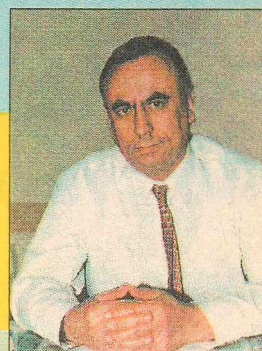
pag. 23

● **Un revolver printre
jucăriile Anei Blandiana**

pag. 28

Deasupra patimilor oarbe

George Arion

La sfârșitul anului 1989, după ce și-a alungat conducerea care șovăise să fie de partea revoluției (a fost nevoie și de ajutorul tipografilor înarmați!) redacția **Flacăra**, dornică să rupă total cu trecutul, într-o prapă insurgențială lesne de înțeles pentru acel moment, a schimbat titlul revistei. Astfel, pentru o săptămână, ea s-a numit **Realitatea**.

N-am participat la întrunirea în care s-a luat acea hotărâre. Când am aflat vestea, am fost cuprins de amărăciune. Mi se părea nefirească și nechibzuită renunțarea la un titlu care a însemnat un etalon în presa românească încă de la apariția sa în 1911. Fondată de C. Banu —, un gazetar cu o generozitate sufletească rareori întâlnită —, această publicație a reușit, într-un timp scurt, să adune în paginile sale semnăturile multor valori culturale ale neamului, indiferent de opțiunile lor politice, „deasupra patimilor oarbe”.

După cel de-al doilea război mondial, **Flacăra** a devenit cea mai populară revistă ilustrată. Ea reprezenta, în epocă, „o pată de culoare”, fiindcă pătrundea în intimitatea unor vedete din cele mai diverse domenii, avea fotografii multe și frumoase care bucurau ochiul, aducea vesti despre ce se petrecea pe tot globul, de pe tărâmuri inaccesibile; respectând, bineînțeles, proporțiile, apăruse și la noi un **Paris Match**.

Dar, după aprilie 1976, printr-o decizie brutală, ea s-a înfățișat cititorilor pe hârtie de ziar, cu imagini din care nu se mai înțelegea nimic, fără să mai ofere plăcerea de a o răsfoi și de a o păstra în colecție. În existența tot mai cenușie a românului n-avea ce căuta o oază de frumusețe și sărbătoare. La aceasta s-a mai adăugat și un deșănțat cult al personalității „iubitelui conducător”, întreținut însă — cu excepția binecunoscută — fără tragere de inimă de redactorii de atunci. Dar care ziar sau revistă scăpa de plata acestui tribut?

Și totuși... Și totuși, atunci când am fost ales în ianuarie 1990 în fruntea redacției am insistat și am găsit înțelegere la colegii mei ca să revenim la vechiul titlu. Am fondat, încă o dată, **Flacăra**. Fiindcă mie nu mi-a fost și nu mi-e rușine c-am fost angajat la **Flacăra**. Oricâte frângeri ale coloanei vertebrale a suferit colectivul redacțional în anii dictaturii, în paginile acestei reviste și-au găsit găzduire și anchete de răsunet în vremea aceea, și reportaje care ieșeau din chingile „secției de presă”, și, de ce să nu amintesc și acest fapt, și interviurile mele cu mari personalități ale teatrului, ale cinematografului, ale muzicii, ale artelor plastice, ale literaturii. (O parte dintre ele, reunite în trei volume — al patrulea n-a mai apărut — ca de altfel și prezența lor în multe antologii de interviuri îmi creează sentimentul reconfortant că gazetăria poate fi și durată.)

Însă revenirea la inspiratul titlu ales de Banu nu mi se părea destul. Doream cu toții, cu ardoare, cei care am rămas dintre vechii „flăcărești”, să avem din nou sub ochi **Flacăra** ilustrată, color, cu fotografii multe și fără hectare de text, așa cum o apucasem în tinerețea noastră, așa cum ne încântase ea odinioară.

Și iată, în sfârșit, după exact douăzeci de ani, visul nostru a căpătat viață; lepădând hainele ponosite, ne înfățișăm cititorilor noștri, fidelilor noștri cititori, din nou în ținută de gală, în chiar anul 85 al existenței noastre. Cât ne costă acest efort — e o altă poveste.

Și dacă, după decembrie 1989, s-au aflat alături de mine, răspunzând direct de **Flacăra**, în calitate de redactori șefi, rigurosul I.D. Goia, împătimitul de gazete occidentale Liviu Timbus, tranșantul Eugen Chirovici, freneticul Răzvan Dumitrescu — cărora le mulțumesc și în public pentru prestația lor — de această dată coordonarea colectivului redacțional va fi realizată de purtătorul unui nume de prestigiu al literaturii noastre contemporane — Alex Ștefănescu — contaminat și el de nobila boală care e „facerea” revistei noastre. Îi țin pumnii și-i reamintesc numai spusele lui Banu: „O astfel de flăcăre răvnim să aprindem și năzuim s-o putem ține vie, deasupra patimilor oarbe și a intereselor trecătoare, pentru ca ea, luminând de sus, să lumineze departe!”

Nu ezitați! Scrieți-ne!

Noi vă citim, vă publicăm, vă răspundem

Prima scrisoare

„Sunt un cititor al revistei **Flacăra** de peste 20 de ani și îmi place foarte mult, dar văd că pe viitor cu abonamentul va fi ceva mai încurcat, după cum scrie în nr. 7/1966 ultima pagină...”

Aurel Hopârtean – Turda

Domnule Hopârtean, după cum vedeți din acest număr pilot al revistei, povestea cu abonamentul nu se complică. Dimpotrivă, se simplifică. Iar datorită faptului că scrisoarea dv. a ajuns prima la noi, redacția a hotărât să vă premieze cu un abonament pe trei luni. Felicitări!

Revista cu suplimente

„M-au bucurat foarte mult acele suplimente cu rebusuri, concursuri. Îmi place cuprinsul revistei care ne informează atât cu evenimente interne cât și externe.

Voi rămâne în continuare un abonat fidel al revistei **Flacăra**.”

Ungur Lup – Delureni (Bihor)

Așa să fie! Și vă asigurăm că, pentru abonați, vor fi multe surprize plăcute.

Abonat de o veșnicie

„Sunt un pensionar C.F.R. Am 90 de ani. Sunt abonat la **Flacăra** de o veșnicie... Vă rog să nu mă lăsați fără abonament.”

Eugen Popescu – Slobozia

Nu vă fie frică. Multă sănătate!

Un metru cub

„Posed 1 m³ de **Flăcări** adunate de-a lungul a câtorva decenii de când sunt abonat. Îmi place această revistă și doresc să o am în continuare.

Deac M. Ilie – Vatra Dornei

Vă dorim să ajungeți la 5 metri cubi.

După 42 de ani

„Cu multă părere de rău am luat la cunoștință despre încetarea apariției revistei **Flacăra**. După 42 de ani de citire regulată a acestei reviste mă despart, cu mare greutate și regret, de această revistă.

Să sperăm că, în noua sa formă de apariție, revista nu va dezamăgi fideli ei cititori.

Rog, deci, să mă considerați în continuare abonatul dv. și, în consecință, să-mi trimiteți revista...”

Petru Onețiu – Cristești (Arad)

După cum vedeți, revista și-a încetat doar temporar apariția. Ar fi și păcat să dispară, având asemenea fideli cititori...

Rodipet, ah, Rodipet...

„Am fost și sunt singurul abonat la **Flacăra** pe comuna Ciuchici și am avut mari necazuri cu Rodipet privind primirea revistei.”

Duca Ioan – com. Ciuchici (Caraș-Severin)

Putem plânge unul pe umărul celuilalt din pricina amintită.

La bine și la rău

„Sunt abonatul permanent al revistei de peste 30 de ani, dovadă fiind colecția pe care o am. Nu m-am despărțit de ea nici la bine, nici la rău, cu toate că, uneori, pe vremea cenaclului **Flacăra** cu al său patriot comunist Păunescu îmi producea silă și dezgust”.

Stanciu Petru – Doman (Caraș-Severin)

Fiți în continuare alături de noi, și la bine și la rău, măcar încă 30 de ani.

Sărut mâna, doamnă învățătoare!

„Am început să cumpăr și să cite revista de când eram o foarte tână domnișoară învățătoare și iată că acum sunt o doamnă învățătoare (deja văduvă) pensionară.

Am fost tentată să vă scriu de mai mulți ori, dar am considerat, până acum, că stă mai bine să fiu modestă și să nu mă laud cu această fidelitate.

M-am abonat la începutul anilor '60 când **Flacăra** era încă o revistă colorată ilustrată, găsind în acea vreme în paginile aproape tot ce mă interesa; a urmat apoi perioadă (lungă) când i-am citit do ultimele pagini, rămânându-i totuși fidelă, m-am bucurat mult că, după 1989, a revenit o revistă cu un conținut interesant, care o apreciez mult și în care cred.

Din pensia mea modestă nu-mi pot permite decât abonamente trimestriale, c doresc și în continuare să mă întâlnesc **Flacăra** în noua sa formulă. Sper primesc nr. 0 al revistei, pentru a a amănunte.

Deci, votez cea mai iubită revistă **Flacăra**.”

Viorica Anciu – Căl

*De unele din ultimele pagini despre ce vorbiți – și care se intitula **Flacăra** peni minte, inimă și literatură – răspundea ch cel căruia vă adresați, George Arion. Miș de scrisoarea dv., el v-a trimis, cu dedica ultimul volum care i-a apărut, Crimele c Barintown.*

Nici o scrisoare trimisă la **Flacăra** nu rămâne fără răspuns!

„Nu-mi place să fiu pe placul tuturor”

Interviu

- Surprins?

- De ce?

- Fiindcă, domnule Dan Grigore, după o lungă perioadă de timp îmi reiau seria de interviuri cu personalități ale literaturii, ale artei începând cu dumneavoastră?

- Știu și eu ce să răspund? Poate fi vorba de o pură curiozitate. Sunteți curios să vedeți cum gândesc, ce gândesc.

- Nu numai de asta.

- Poate n-ați găsit pe altcineva liber.

- Ei, asta-i bună!

- Mă dau bătut. Nu știu. Spuneți-mi dv.!

- Poate mai târziu.

- M-ați făcut curios.

- Eu sunt și mai curios să aflu nu cum v-ați apropiat de muzică - ați făcut în mai multe rânduri mărturisirea că, printr-o șansă a biografiei dv., în casa părintească se afla o pianină care v-a atras ca un magnet; dar cum s-a făcut apropierea de celelalte arte?

- Da, un prim model a fost bunicul meu dinspre mamă; avea trei hobby-uri: vioara, poezia și pictura. Avea o vioară veche foarte bună la care scârțâia din când în când, umbla însoțit de nenumărate caiete și foi volante pe care-și nota gândurile, scria poezii,

articole, eseuri. Avea o pasiune enormă pentru citit și a fost primul meu dascăl de desen și pictură. Am făcut cu el câteva copii după Luchian, după Grigorescu; mă fascina o imensă cutie de acuarele care mirosea extraordinar de bine și în care erau niște culori foarte bune. Îmi aduc aminte cu ce plăcere am lucrat într-o vară la celebrele *Anemone*. Am făcut câteva copii din ce în ce mai reușite - după aprecierile bunicului - probabil, ceva din această atmosferă de vase comunicante între pasiuni, între plăcerea de a citi, de a picta, de a scrie și de a cânta mi s-a transmis și mie.

- V-a fost un model.

- De fapt, este și primul om care m-a dus la un concert și cel care mi-a găsit un adevărat profesor de muzică, a găsit-o pe profesoara

Eugenia Ionescu care, la rândul ei, m-a prezentat profesorului Mihail Jora.

- În afara ambianței familiale v-a mai înrăurit cineva?

- A, sigur că da! Mihail Jora, în primul rând. A fost un mare model al meu. Un om - așa l-am văzut eu și așa cred că era - vertical, un om de o mare putere, de o eleganță perfectă, o capacitate muzicală deosebită, de o cultură vastă și profundă, de mare probitate morală. Scăderile lui în perioada stalinistă sunt minore față de traiectoria lui benefică pentru cei care l-au cunoscut. De altfel, a fost omul care a căutat să mă ajute în perioada cea mai grea a evoluției mele muzicale, perioadă în care eram ignorat de critica muzicală și chiar pus la index într-o oarecare măsură. El m-a numit bursier la Viena, unde am studiat un an și s-a implicat chiar și în spațiul publicistic, făcând cronici la

Cella Delavrancea într-o lungă perioadă de vreme, nu au ezitat să se implice într-o bătălie publicistică în favoarea mea.

- Ați avut șansă.

- Să știți că da. Aprecierile unor oameni de talia lor, de prestigiul lor au avut greutate în opinia publică românească. Apoi, criticile lor, observațiile lor mi-au făcut bine; mi-au făcut foarte mult bine. Mica-marea neșansă din perioada mea de formare s-a transformat într-un mare noroc.

- Dacă n-ați fi apărut într-o familie ca a dv., v-ați mai fi exprimat în direcția în care vă exprimați acum?

- Cred că nu. A existat în jurul preocupărilor mele muzicale o atmosferă favorizantă, asta e clar: mama mea era de o sensibilitate muzicală deosebită, ea mi-a fost în copilărie cel mai bun critic, un critic foarte aspru, necruțător.

- Dar tatăl? Nu mi-ați vorbit nimic de tatăl dv.

- Cariera de ofițer a tatălui meu începuse fulminant, avusesse o bursă la Paris, fusese făcut șef de cabinet la Ministerul Aerului, șef de Stat Major mai pe urmă; după război, a fost tolerat câțiva ani cu sabia lui Damocles deasupra capului, până când s-a refăcut - și cu ajutorul lui! - Facultatea de aviație la "școala de război"; după aceea, a fost dat afară ca incompetent.

- N-ați avut parte de o copilărie prea veselă.

- Familia mea n-a fost lipsită de griji materiale, dar dorința alor mei, dorința lor fierbinte a fost ca eu să fac muzică și au fost capabili de orice sacrificiu. Pe de altă parte, profesorii mei au fost niște oameni cu modele mai vechi de mentalitate, de relații interumane, cu alt sistem de valori, care au mers cu abnegația până la a-mi da lecții gratuit.

- Cum așa?

- Au fost ani întregi în care lecțiile mele de armonie, compoziție, contrapunct, pian, n-au fost plătite, mi-au fost acordate gratuit de niște oameni care, în perioada respectivă, erau puși în situația penibilă de a nu avea surse de existență. Trăiau zicând mersi că nu-s închiși.

- Ați fost un copil dificil?

concertele mele la care reacția criticii întârzia sau nu apărea deloc.

- Din ce pricină?

- Spațiul cronicii muzicale era sever controlat și se puneau automat în slujba unor interese politice care erau totdeauna arondate unor interese de clan, de familie, de persoane care erau în grațiile puterii.

- Ca urmare...

- ... a apărut o divergență de interese între traiectoria mea profesională și interesele unor mai mari ai muzicii care aveau odrasle mai mult sau mai puțin talentate.

- La cine vă referiți?

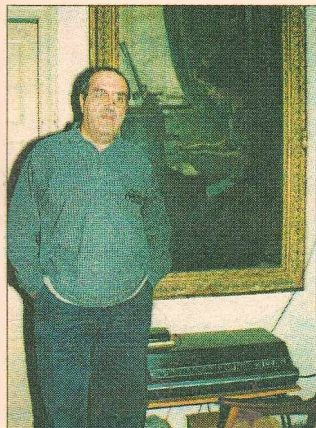
- ...

- Cum ați depășit momentele dificile?

- Maeștrii mei, Mihail Jora, la început și apoi

Maestrul Dan Grigore s-a născut în București la 6 august 1943. Începe să cânte la pian de la 3 ani. De la 12 ani studiază armonia și compoziția cu Mihail Jora. Bursiar Herder, în 1969. În 1966 a început celebrarea și prietenia cu Cella Delavrancea. A devenit solist al Filarmonicii „George Enescu” în 1979. A concertat în numeroase centre muzicale internaționale. Activitate pedagogică la Academia de Muzică din București. Implicat, după 1990, în viața publică și în cea politică.

- Poate că am fost un copil mai dificil decât alții. Printre altele, fiindcă a fost o perioadă lungă în copilărie în care nu prea m-am jucat. E-adevărât, n-am regretat lucrul ăsta, fiindcă am învățat mult și am învățat foarte bine. Ca urmare, traiectoria mea a avut mai puține bâlbâieli, mai puține meandre, mai puține pierderi de timp.

- Dar ca adult ați devenit incomod?

- Probabil că da. Nu poți să fii pe placul tuturor și nici nu-mi place să fiu pe placul tuturor. Îmi place să fiu pe placul celor în care cred și al celor pe care îi stimez.

- Fără să vrem, în discuția noastră am amintit de câteva dintre contactele dv. cu istoria. Ce credeți că a pierdut România, în anii copilăriei dv., în anii care au urmat?

- Păi, aș putea să spun așa, cumva metaforic, ca să simplificăm lucrurile, că România și-a pierdut, în primul rând, capul și după aceea și-a pierdut busola, ca în cărțile lui Jules Verne în care piratul măsluiește busola ca să ajungă în alt continent; așa s-a întâmplat și aici, s-a măsluit busola ca să ajungem în alt loc decât locul nostru de obârșii, ca să zic așa. România și-a pierdut capul în sensul că și-a pierdut legitimitatea ei politică, istorică, democratică și pe urmă și-a pierdut chiar și capul statului, apoi și-a pierdut ceea ce corespundea acestei structuri intime, acestei alcătuirii firești a ei, și-a pierdut elita. O mare parte a elitei.

- Din care făceau parte și profesorii pe care i-ați avut.

- Vedeți, oamenii de care vorbeam eu că mi-au fost modele au făcut parte, într-adevăr, din această elită. Ei sunt, dacă vreți, niște atomi dintr-o societate românească în care se instituționalizase distrugerea sistematică.

- V-a impresionat ceva din ceea ce se petrecea în jurul dv.?

- Într-un an, ducându-mă la lecțiile de armonie ale maestrului Jora, l-am găsit într-o dimineată extraordinar de cătrănit. Totuși, am făcut lecția cu el, mi-a corectat temele, mi-a dat alte teme, dar l-am simțit îngrozitor de supărat, aproape distrus. N-am știut ce se întâmplă cu el. De-abia după amiază am aflat că soția lui, doamna Lili Jora, fusese arestată și am aflat și de ce fusese arestată.

- De ce?

- Era sora lui Gafencu. Iar Gafencu vorbea la Europa liberă. Această elită românească mi-a dat imaginea valorilor aceluia cap al țării care era distrus în perioada de care vorbim noi. Pare simplist, pare simplist și simplu. Lucrurile însă n-au fost deloc simple, au fost extrem de complexe și procesul ăsta de eliminare, de extirpare a ceea ce însemna valoare, a fost un proces lung, extraordinar de dureros și presiunea la care el a supus întreaga societate a lăsat niște

urme adânci și greu de reparat pentru generațiile care l-au trăit, fie și de pe margine, cum e cazul meu.

- Dar ce simțeai în acele timpuri?

- Eu nu eram supus direct acestor spaime, eram supus indirect prin atmosfera din casă, prin faptul că știam că un unchi al meu era închis la canal, prin faptul că, la un moment dat, bunicul meu, el însuși a fost închis la canal. Mama îi ducea pachete, mergeam cu mama, știam că nu sunt judecați, că sunt ținuti

„Nu trageți în om!”

fără proces. Încet, încet această imagine a unei samavolnicii prezente, atotputernice intra în conștiințele noastre, chiar dacă noi înșine nu eram supuși direct nici unei torturi, nu eram închiși, nu eram anchetați, nu eram amenințați sau eram amenințați difuz, dacă vreți.

- Și o astfel de amenințare lasă urme.

- Ei, acest proces a modificat profund și în mare măsură capacitatea noastră umană, creatoare. Se spune că, pentru a crea, omul are nevoie de libertate, omul care e prizonier nu poate crea. Deși, există și aici excepții care confirmă regula, există niște excepții mari, notorii. Dar, în general, spiritul creator nu se poate manifesta fără libertate.

- Cu alte cuvinte, „nu trageți în pianist!”

- Nici în poet, nici în actor, nici în pictor. Nu trageți în om.

„Democrațiile nu secretă antidot la dictatură”

- Spuneți, apropo de Jora, de reverențele pe care a trebuit să le facă noii stăpâniri. Reverențe pe care le-au făcut mulți intelectuali, poate din dorința de a mai salva câte ceva de bezna care se abătuse asupra noastră.

- Da, e-adevărât, dar n-aș pune pe Jora lângă Arghezi, sau pe Arghezi lângă Sadoveanu, sau pe Sadoveanu lângă Parhon. Fiecare din marile personalități care au slujit, într-un anume fel, imaginea asta a legitimității comuniste, să zic așa, au fost ori șantajate - cazul Jora - ori a fost propria lor opțiune - cazul Sadoveanu.

- Ce credeți că ar fi trebuit să facă elita noastră? Exista o soluție de împotrîvire?

- Domnule Arion, eu știu că democrațiile nu secretă antidot la dictatură și regim totalitar. Într-o democrație, cei dornici de totalitarism se folosesc de libertățile democratice și tocmai de aceea pot să acapareze puterea. Au fost mulți oameni lucizi la noi care au înțeles mult mai devreme ce se pregătea și totuși n-au putut face nimic. Au fost oameni lucizi, cum a fost Panait Istrati, de exemplu, care n-au putut face nimic. Au fost puși la punct de alți intelectuali, de fi-

guri marcante care erau convinse că tot ce se întâmplă înseamnă un bine pentru țară.

- Nu cumva așa ceva se petrece și acum?

- Ba bine că nu! Iată, umblu în ultima vreme mult prin Occident. Din discuțiile pe care le port cu diverși oameni constat că ei nu înțeleg mai nimic din ceea ce se petrece la noi. Asta arată că ei nu sunt pregătiți, nu știu ce să facă într-o confruntare cu o altă realitate decât a lor. Totdeauna omul civilizat pierde timpul în relația cu un huligan, cu un derbedeu.

- Este ca întâlnirea dintre un om civilizat și Vadim.

- Occidentul are scrupule, își proiectează propriile lui reflexe pe mentalitatea celuilalt, ceea ce este o catastrofă.

- Deci, elita noastră n-ar fi putut face mai mult decât a făcut?

- Am găsit într-o carte a lui Machiavelli un adagiu care spunea că, la început, răul este ușor de combătut, dar nu de diagnosticat. În momentul în care el devine ușor de diagnosticat, e greu de combătut.

- Bun. Am stabilit că generația anterioară nouă n-avea cum să facă mai mult decât a făcut. Dar generația noastră ce credeți că trebuia să facă?

- Generația noastră... Generația celor născuți în anii '40... Păi, nu cred că putea să facă mare lucru. Tragedia perioadei prin care am trecut noi este aceea că nouă ni s-au extirpat exact modelele de care aveam nevoie, adică s-a întrerupt brusc și total legătura dintre societate și energiile ei intransigente, energiile ei morale cele mai fiabile, cele mai robuste, cele mai profunde. De aceea am căutat să urmăm modelele flexibile pe care le-am avut; undeva, probabil că asta a fost și o atitudine realistă, trebuia să supraviețuim, trebuia să trăim, trebuia să recuperăm acele valori posibile în spațiul nostru cultural și, exact

ca arborele care își deformează traiectoria în creștere, după niște obstacole insuportabile care s-au pus, am luat această formă cu exact vitalitatea și puterea de care suntem capabili. Nu este puțin lucru ceea ce am putut face, fiindcă am făcut multe, am păstrat multe lucruri.

- Ce altă cale ar fi însemnat sinucidere.

- Asta era situația, asta erau datele problemei, dar nu trebuie să uităm că, în acest tip de pseudo-adaptare - fiindcă n-a fost vorba, în cazul nostru, de o adaptare perfectă - ceva a rămas totdeauna neaderent la vremi. Românul este adaptat și, totodată, neadaptat la vremurile pe care le trăiește. Aici este și specificul nostru, ambiguitatea asta permanentă.

- Vă place?

- Nu. Nu-mi place.

- La o întrebare tranșantă - un răspuns tranșant!

- Eu nu vorbesc de ce-mi place mie. Vorbesc de ceea ce este, de ceea ce am trăit. Mie personal nu mi-a plăcut să mă adaptez și mi-am

riscat cariera, adică am spus nu, nu pot să mă fac părtaş la o întreprindere care peste zece ani, peste douăzeci de ani, va falimenta. Și atunci am făcut ceea ce puteam să fac, am refuzat spectacole de gală, apariții în public care urmăreau o anumită legitimare a acestei chestii. Asta m-a lipsit de vize, m-a ținut într-un con de umbră din partea criticii muzicale. Eu...

- Ați riscat.

- Nu vreau să vă fac să credeți că sunt un erou. Doamne ferește. De foarte multe ori mi-am spus că sunt un om slab și care nu merită talentul care i s-a dat, tocmai pentru că nu sunt în stare să-l valorific pe deplin. Talentul meu se putea valorifica într-o traiectorie profesională, într-o carieră, dar eu depindeam, în ultimă instanță, de autorități și am refuzat lucrul acesta; păi atunci ce fel de con-

care eu o credeam iremediabil pierdută, să capete accente de anvergură internațională la care eu nu mai speram. Și atunci mă văd capabil, având această satisfacție artistică, să înfrunt în continuare rămănerile în urmă, nemulțumirile, greutățile de aici și să lupt, să încerc să lupt.

- **Imediat după '90 a fost o campanie susținută împotriva intelectualilor care se implicau în viața politică. Li se cerea - cu vehemență - să se reîntoarcă la uneltele lor. Și totuși, s-a văzut și se vede limpede cum puterea și-a racolat intelectuali, în tabăra ei.**

- Aici, vedeți, este probabil și un rezultat al educației mele de tip comunist, pentru că și eu am fost crescut ca toți din generația noastră, nu-i așa?

- Ați fost comunist?

- Am făcut parte din partid.

- E o nuanță.

- Da, dar am înțeles destul de devreme care este cacealma în toată această poveste. Însă n-am mai putut să ies din P.C.R. Dar ce vă

moment istoric. Ce credeți că s-a întâmplat cu structura sufletească a românului? Ce a însemnat această fracturare a sistemului său de referință?

- Lucrul cel mai periculos pentru noi este că nu învățăm să nu ne mințim pe noi înșine. Există în noi o capacitate uriașă de a ne minți. Acest mod de a spune "nu e momentul", care e caracteristic la noi, "nu acum, nu e momentul acum", ne-a jucat mari feste de-a lungul istoriei, cred eu, și, mai ales, în cursul istoriei recente. Eu cred că adevărul nu trebuie să aibă momente, pentru că totdeauna este momentul de a fi spus adevărul. În privința asta, în spațiul public trebuie să existe o lipsă de tact în spunerea adevărului și noi trebuie să o cultivăm și să o învățăm. În sensul acesta eu apreciez foarte mult presa de la noi.

- Vorbiți serios?

- Presa are, chiar cu unele exagerări dacă vreți, are acel reflex care este caracteristic presei, de a spune niște lucruri chiar dacă sunt neplăcute. Nu ne place să ne vedem așa, dar asta este. În sensul ăsta, sigur, se fac unele exagerări, ne detestăm foarte mult unii pe alții și pentru că adevărul nu este spus complet, adevărul este spus cu o jumătate de gură și jumătate de adevăr nu este un adevăr. Și atunci există această permanentă oscilație între limitele comportamentale. Ori ne facem că nu vedem anumite lucruri, ori le detestăm din cale-afară, exagerat de mult și fără o anumită dorință de evaluare exactă, fie și a răului, dar în mod esențial și a binelui existent. După părerea mea au existat și înainte foarte multe valori și foarte multe lucruri benefice pentru societate, dar aceste lucruri se datorau în cea mai mare măsură efortului oamenilor. Erau oameni care, în anumite posturi, în anumite locuri, chiar locuri de decizie, reușeau să facă și bine. Au existat oameni chiar într-un sistem prost, care crea antiselecție. Trăim încă acest fenomen trist al antiselecției.

- Mai concret?

- De exemplu, o filarmonică primește valută ca să cumpere un pian și-l cumpără fără să fie consultat nimeni. Cumpără un pian prost și-l pune pe scenă și eu mă duc să cânt acolo și văd că pianul nu face doi bani. Asta nu e antiselecție? Când există telefon, putea să mă sune pe mine sau pe alt pianist și să ne întrebe: cunoașteți marca aia? sau cealaltă? Da, dom'ne, face 29.000 mărci sau 39.000 mărci? Nu face, dom'ne. Atâta face! E antiselecție. De ce? Pentru că, probabil, personajul ăla s-a grăbit ca să ia un comision, un jalnic comision. Îl lua și dacă ar fi cumpărat un pian bun.

- **Mă bucură faptul că dv. socotiți inoportună aruncarea tuturor lucrurilor create înainte de '90. Mă refer acum la cultură... În ciuda opreliștilor care au existat, numeroase lucruri rămân și în literatură, și în muzică, și în teatru...**

„N-ar fi exclus să alegem calea exilului“

spuneam?

- **Despre educația dumneavoastră de tip comunist.**

- Așa am fost educat - nu numai eu, nu numai eu! - că nu există artă pentru artă, există doar o artă care se pune în slujba societății. Mi-aduc aminte că puteam, la un moment dat, la învățământul ideologic, să iau note de trecere pentru că dădeam exemple de tipul lui Gian Maria Volonté, actorul italian care era de stânga și care spunea: "și cel care spune că nu face politică, face politică" și chestia asta îl impresiona teribil pe propagandistul nostru care imediat zicea: "Mi-a plăcut cum gândește tovarășul cu ochelari. Are nota 10".

- **Culmea e că avea dreptate.**

- Eu cred că toți facem politică, de fapt în America există un termen pentru politica mare și pentru politica fiecărui grup în parte. Și noi, în muzică, facem politica breslei, facem politica profesiei de muzician. Există politici caracteristice fiecărei preocupări umane. Politica "turnului de fildeș" este și ea foarte necesară; adică a te izola de societate ca să poți să trimiți înapoi un mesaj artistic de o anumită valoare estetică. A te izola pentru ca să te faci mai bine purtătorul unor valori, da. Dar a te izola pentru a ignora acele valori, nu se poate, pentru că nu există. Opera care nu e datată din acest punct de vedere nu e valabilă.

„Există în noi o uriașă capacitate de a minți“

- **Am trăit, o bună parte a existenței noastre, într-o orânduire; după 1990, trăim într-un alt**

secvență artistică mai aveam?

- Regrețați?

- Nu. Prețul pe care l-aș fi plătit încumba și valori care fac parte din crezul meu artistic; deci, în prețul pe care l-aș fi plătit ar fi intrat și o stricare interioară a unei structuri care, de fapt, este talentul meu.

- **Nu v-a ispitit să plecați din țară?**

- Oho! De nenumărate ori.

- **Și ce v-a reținut?**

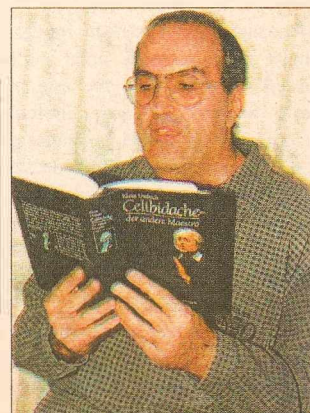
- Mă confesam până și securiștilor mei din facultate. Le spuneam: "Domnilor, eu când mă întorc mă socot ultimul fraier, pentru că îmi vine să rămân acolo și ceva mă cheamă, mă trage înapoi, îmi plac străzile astea, îmi sunt dragi prietenii pe care îi am, îmi place lumea asta de-aicea, o iubesc, e lumea mea, nu pot să renunț la ea, dacă aș renunța la ea, cine știe, poate aș fi mai gol și n-aș mai putea să cânt și asta e."

- **Dar îi condamnați pe cei care au plecat?**

- Nicidecum! Întotdeauna am socotit că artiștii care au plecat din România ca să-și împlinească destinul au făcut foarte bine. Radu Lupu a făcut foarte bine că a plecat. Și-a împlinit destinul lui și e foarte bine ce a făcut și mulți artiști români au făcut bine că au plecat. Ileana Cotrubaș, după ce i s-a dat un premiu V la un concurs Enescu, trebuia să plece, să arate lumii că nu e de premiul V, nu? Ceea ce ea a și făcut. O.K. Cei care au putut să facă acest lucru l-au făcut probabil cu un preț pe care eu nu l-am putut plăti.

- **Dar după '90 v-a mai ispitit gândul plecării?**

- Am declarat, într-un dialog cu colegul meu Cristian Mandeal, că nu-i timpul trecut, că dacă revoluția ne va dezamăgi, n-ar fi exclus să alegem calea exilului. Deși nu pot să ascund că sunt dezamăgit de evoluția lucrurilor în viața noastră, am surpriza ca totuși cariera mea, pe

- O, din contră, sunt indignat că s-au aruncat niște lucruri. De exemplu, sunt indignat că nu mai vorbește nimeni de Teodor Mazilu. Teodor Mazilu, după mine, este un mare autor. Dacă cineva va vrea să studieze în profunzime rezultatele acestui experiment pe care l-am trăit pe pielea noastră, va fi imposibil să-l ocolească pe Mazilu.

- Nimeni n-a prezentat impostura ca el.

- Exact. Magistral! Dedublarea și ipocrizia față de sine, pe care a indus-o acest sistem este creionată de Mazilu genial, după părerea mea.

- Care credeți că ar fi cel mai mare păcat de care suferă momentul social actual românesc?

- Impostura. Faptul că ierarhia este strâmbată în continuare. Sunt oameni care dețin posturi cheie, posturi importante de decizie, care nu ar trebui să stea acolo. Aici societatea nu știe să aleagă, nu știe bine și faptul că nu știe să aleagă bine nu e combătut de o politică menită să remedieze acest lucru. Deci e făcută în continuare o politică menită să mențină această incapacitate a societății, s-o dezvolte!

- Pe ce motiv s-ar menține?

- Încă nu. Ieșind puțin din mediul nostru românesc, cum vi se pare ce trăiește omenirea în acest sfârșit de veac?

- Omenirea o coace de-o criză. O criză vastă și o criză care va pune problemele pirostriilor societății omenescii. O criză care va pune necesitatea reevaluării întregului sistem de valori după care lumea actuală trăiește și cred că această criză este legată cumva de o reformă religioasă.

- Dar ce a provocat, oare, această criză pe care cu ochiul liber o vedem?

- Cred că e provocată de incompatibilitatea dintre materialismul în care trăim și necesitatea de a rămâne ființe umane, necesitatea unor precepte idealiste ale vieții. În contact cu malaxorul ăsta cotidian al vieții, societatea omenescă tinde să se lamineze, după părerea mea, adică să-și piardă niște dimensiuni de verticalitate, de profunzime pe care ea și le mai păstrează doar în formă, conținutul a început să se estompeze, s-a opacizat acest conținut și atunci omul nu mai vede în el ce ține de sacru, de divin, vede în el ce este utilitarist, ce dă randament, ce dă un câștig, adică vede lucrurile rezultative ale ființei lui, care de fapt sunt

*„Regele este
chiar modelul
care ne lipsește”*

- Motivul este că sunt niște oameni care, în condiții de concurență normală, și-ar pierde pozițiile. E destul că ei nu vor. Gândiți-vă la fenomenul ăsta al amânării unor alegeri interne, în diverse partide. Nu se mai fac alegeri democratice de nu știu când.

De ce, pentru că dacă s-ar face ar fi riscuri, și nu vor să-și asume riscul. Țăsta este un fenomen românesc foarte grav cu rezultate în vicierea climatului politic și nu numai politic ci și economic, că și acolo sunt niște valori care nu au încă un cuvânt de spus, ele au un cuvânt de spus în paginile ziarelor, dar nu au un cuvânt de spus în decizia politicii economice, în sectorul respectiv. Or, asta ne face să pierdem imens.

Noi pierdem imens nu din cauza inexistenței unor competențe, ci din cauza nepunerii competențelor la treabă, acolo unde ar trebui să facă o acțiune benefică întregii societăți.

- Prezența regelui ar ierarhiza mai curând viața noastră socială?

- Categorie. Categorie. Categorie.

Regele este chiar modelul care lipsește. Regele, în primul rând, eu îl percep ca pe depozitarul unui sistem întreg de valori care nouă ne lipsește. E omul cu busola. E chiar capul. Și e un cap care este pe umeri și care este un cap de mare profunzime, de mare capacitate, și morală și intelectuală.

Este un om cu totul deosebit. Este ca și comoara aia pe care și-a pus-o țăranul undeva și pe urmă zice „unde-am pus-o...?”

- Anii pe care i-ați trăit, într-un mediu în care ați trăit v-au marcat în ceea ce privește modul cum interpretați dv.?

- Fără doar și poate. Dar îmi spuneți de ce m-ați ales pe mine pentru primul număr din Flacăra în formulă nouă?

e o trădare care o desparte de lume, după părerea mea. Ea rămâne ca un accent, ca un tipăt omenesc autentic și valabil prin asta, dar arta adevărată în sensul ăla de care vorbim noi cred că va rămâne partea de fenomen artistic legată de cei profunzi și pereni în vibrația noastră.

- Când v-a fost cel mai tare frică în viață?

- Oooooo, tare frică? Poate prin copilărie. Mi-era frică pentru părinții mei, în copilărie mi-era frică de ce li se putea întâmpla. Cel mai tare frică mi-a fost odată când mi-a povestit tatăl meu cum era să-l calce un tren.

Mi-a fost îngrozitor de frică, și am proiectat frica asta în niște coșmaruri după aceea. Ce i s-ar mai putea întâmpla și dacă cu adevărat i s-ar putea întâmpla. A fost o mare frică.

- Și când ați trăit cea mai mare bucurie?

- Când s-a născut fiul meu. Și poate, pe același plan, și când m-a invitat Celibidache să cânt cu el.

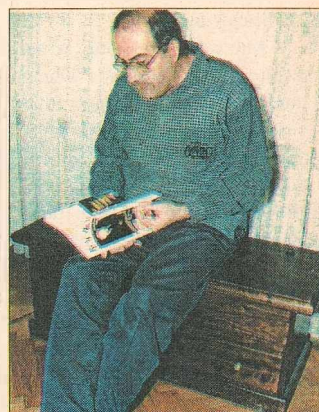
Eu sunt un om lucid, nu din cale afară, un tip normal, sunt un om cu capul pe umeri, am uitat complet de mine când s-a născut fiul meu și m-am trezit în niște săli din spital unde se făceau operații, am dat buzna, nu știam unde sunt, îl căutam pe el. Și o lungă perioadă, de câteva minute bune, n-am știut de mine, de euforie, de fericire.

Dar această fericire o trăiesc în continuare. El e un personaj, e o personalitate și-mi place de el foarte mult, sunt mândru de el.

- Vă moștenește?

- Întrecându-l, da. Are auz muzical, îi place muzica, ascultă mult și în plus este foarte talentat la literatură, face poezii foarte frumoase și nu pot să spun că aș fi avut o satisfacție mai mare, pentru că, după durerea mare pe care am trăit-o ani de zile, asistând la degradarea asta a limbii în care trăiam, ea însăși o formă de prizonierat, o formă de închisoare, faptul că fiul meu are o relație privilegiată cu limba română mi se pare o răsplăt cerească.

- Dumneavoastră sunteți un luptător fiindcă, printre altele, sunteți născut într-o zodie de luptător. Sunteți un leu.

*„Eșecurile
m-au învățat
să rămân luptător”*

- Și salvarea ar fi deci prin reîntoarcerea spre credință?

- Da, dar probabil că nu în forma la care este acum. Credința asta va evolua, va fi împinsă, se vor redescoperi alte forme sau se vor redescoperi forme uitate.

- Arta nu are un rol aici?

- Arta? Sigur că da! Arta, aceea parte de fenomen artistic care ține de autenticul profund al ființei omenescii, pentru că să nu uităm că în secolul ăsta au existat forme de artă care erau departe de esența omenescă. Ele exprimau angoase, au fost chiar fenomene premonitorii în artă. Arta a anticipat mizeriile veacului ăsta. Au existat curente în artă care au anticipat evenimente petrecute după aceea cu societatea omenescă, în modul cel mai monstruos posibil. Arta asta e, cumva, o formă de trădare, care nu asigură traiectoria la long a artei, asta chiar

- Da.

- Ați fost înfrânt vreodată?

- Da, am fost și mi-a folosit, pentru că am învățat multe din eșecuri și poate dacă eram scutit de ele, dezvoltarea mea artistică era mai puțin profundă. Eșecurile m-au învățat mult și m-au făcut să progrez, adică să rămân luptător.

- Ei, acum ați aflat de ce am venit la dv.?

- Nu știu. Îmi face plăcere în orice caz că ați venit la mine și cu atât mai mult cu cât eu am o simpatie pentru revista „Flacăra” și pentru ce faceți acolo. Chiar, îmi spuneți de ce ați venit la mine?

- Altă dată. În încheiere însă, o ultimă întrebare: Vă iubiți mâinile?

- Nu. Dar sunt mulțumit de ele.

Un matineu

opolis

Spectacolul politic

Dimensiunea cea mai gustată a unui spectacol – interpretarea actoricească – a fost mai degrabă dezamăgitoare. Adrian Păunescu a adoptat – surprinzător – un ton grav, aproape trist (marcat, după cum a mărturisit, de emoția propulsării sale în cursa pentru Cotroceni).

Fotografii de
PETRE COJOCARIU ■

Vorbim în mod curent de „scena politică”, de scandaluri „regizate” sau despre „culise”, dar încă nu s-a analizat cu seriozitate spectacolul politic în dimensiunile sale dramaturgice: punere în scenă, decoruri, public etc. Iată ce încearcă să facă, în... premieră, Revista FLACĂRA, cu precizarea că abordarea noastră va fi strict tehnică și nu ideologică.

Bine pregătit, prost decorat

Orice spectacol are mai întâi o dimensiune **organizatorică**. La Conferința Națională a PSM au existat materiale multiplicat pentru participanți (inclusiv planul Sălii Radio), ecusoane, un bufet pus la punct, „plasatori” omniprezenți și amabili. Pe invitații scria „Domnul/doamna”, în vreme ce

Programul preciza „Conduce lucrările tovarășul...” – deci fiecăruia după gust. În zona rezervată presei unul dintre organizatori făcea oferte de interviuri – lucru nemăîntâlnit până acum.

Cu **decorul** însă lucrurile stăteau mai prost: pe hol niște steaguri atârnau fleșcă, iar pe scenă ghivecele cu flori erau înșirate ca în vitrina unei sifonării. O bizareerie consecventă la PSM: prezidiul pe trei rânduri de mese, în total vreo 60 de persoane! Pe scurt, o imagine greoaie, artificială, rigidă.

În fine, dacă alte spectacole au rămas doar pe memoria retinei,

acesta a fost immortalizat într-un filmuleț de 5 minute pentru care Studioul Sahia a primit modesta sumă de 6 milioane de lei.

Rămâne cum am stabilit

Un **spectacol paralel** avea loc în sală, unde se trasau strategii, se emiteau sentințe („Îl rade stânga, nu opoziția – doar nu va fi președinte o viață-treagă!”) și, mai ales, se aplauda aproape la fiecare paragraf din cuvântări. De obicei aplauda și vorbitorul, deși surse din staff-ul PSM ne-au asigurat că se ceruse mai multă reținere.

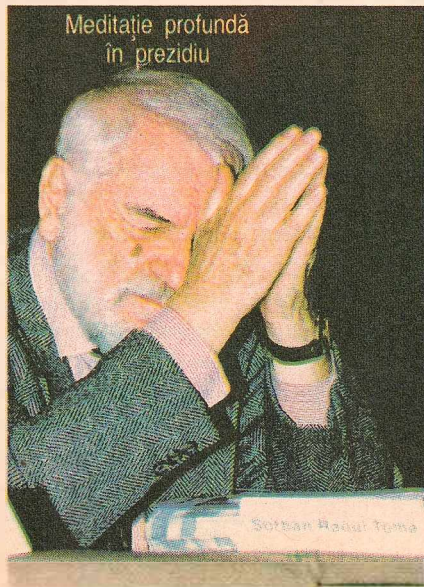
La agitația din sală a contribuit din plin o ziaristă care, vreme de un sfert de oră, a vorbit la telemobil cu redacția, în toiul Raportului președintelui Verdeț, spre exasperarea celor din jur.

Regia Conferinței Naționale a PSM ori a fost extrem de subtilă, ori a lipsit cu desăvârșire. Toată desfășurarea lucrărilor a fost previzibilă și convențională. Listele cu comisiile fuseseră difuzate anterior și s-au votat în unanimitate – ca și celelalte decizii. Nici o emoție, nici o surpriză, nici o găselniță. **Scenariul**, în schimb, adică Raportul și celelalte materiale, era bine ticluit, astfel încât partidul să-și păstreze aparenta echidistanță față de guvernanți și opoziție. De remarcat că detaliile mergeau până la „sămânță și material reproductiv”.

Ilie Verdeț a citit, ca de obicei, cu dificultăți, cu mâinile sprijinite de tribună, fără să ridice capul din text, iar din restul vorbirilor câțiva au fost mai agitați, dar fără efecte scenice de reținut.

Una peste alta, am asistat la un spectacol slăbuț. Ceea ce trebuia să fie, pentru partidul respectiv, o sărbătoare, a părut mai degrabă o obligație plicticoasă.

Meditație profundă
în prezidiu

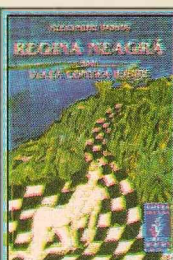

*** Gheorghe Azap
Vreo carte

Versuri (volumul poartă subtitlul Curriculum vitae). Desenele de pe copertă aparțin autorului. Timișoara, Editura Marineasa, 1995. 168 pagini, 3.600 lei.

Gheorghe Azap este cunoscut pentru stilul său ștregăresc, pentru afurisitele lui declarații de dragoste în versuri, pentru amestecul de umor popular și rafinement cărturăresc. Nu toate poemele din această carte sunt inspirate. Însă multe au farmec. Iată un eșantion: „Când voi avea prin rafturi ciocolată/ Și prin sertare sămburi de fistic/ Am să vă chem, iubitelor, odată/ Pe toate enșpe la Ticvaniul Mic// Simțind un clinchet vesel de brățele/ În chițimia cu pereții goi/ Peste ciorchinii lacrimelor mele/ O să vă rog să faceți tărăboi.”

● Alexandru Dobos
Regina neagră sau viață contra iubire

Roman. Coperta și desenele de Elisse Kraft. București, Editura Nirvana, 1995. 112 pagini, 3.000 lei.

Librăriile sunt pline în ultima vreme de cărțile acestui autor, prezentat drept un mare inițiat, un vindecător, un vizionar, un geniu. După ce a atacat cele mai diferite genuri – științe oculte orientale, yoga, medicină naturistă, astrologie, parapsihologie etc. –, el a publicat de curând și un roman, de un spectaculos prost-gust. Povestea iubirii naratorului pentru Marghita este de fapt o colecție de situații melodramatice și truisme, de naivități și mostre de limbaj prețios. În plus, textul abundă în agramatisme. Ar fi bine dacă marele inițiat, vindecătorul, vizionarul, geniu ar învăța și puțină gramatică.

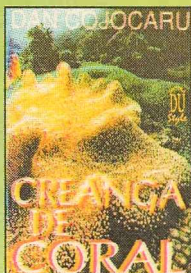

**** Gabriel Liiceanu
Apel către lichele

Ediție adusă la zi. Coperta: Ioana Dragomirescu-Mardare. București, Editura Humanitas, 1996. 224 pagini, 7.500 lei.

În volum sunt incluse articole, eseuri, texte ale unor discursuri și interviuri, toate datând din perioada postdecembristă. Lectura impresionează din două motive. În primul rând, datorită pregătirii filosofice a autorului. Distanța dintre publicistica pe teme politice care se face în mod curent în România și publicistica lui Gabriel Liiceanu este distanța dintre muzica ușoară și muzica simfonică. În al doilea rând, cartea atrage atenția și chiar șochează prin radicalitatea atitudinii. Întrucât suntem obișnuiți, din nefericire, cu adevăruri spuse pe jumătate, simțim, în timpul lecturii, un fel de amețeală, ca atunci când respirăm aerul tare de munte.

*** Dan Cojocaru
Creanga de coral

Povestiri. Coperta de Anamaria Smigelschi. București, Editura DU Style, 1995. 176 pagini, preț neprecizat.

Observator atent și sarcastic, iar uneori doar frivol, al stilului de viață din timpul lui Ceaușescu, Dan Cojocaru a avut de suferit din cauza cenzurii, reușind să publice la vremea respectivă doar o parte din proza sa satirică. Această proză ne este oferită acum fără omisiuni. Împreună cu autorul pătrundem nevăzuți în facultăți și ambasade, în dormitoare și bucătării, în compartimente de tren și cimitire. Iar ceea ce vedem ne amuză. Atunci când nu ne îngrozește.

** Constantin Eretescu
Pensiunea Dina

Jurnal de emigrație. Coperta seriei și a volumului: Floarea Țuțuianu. București, Editura Fundației Culturale Române, 1995. 104 pagini, preț neprecizat.

Autorul, cercetător științific la Institutul de Etnografie și Folclor al Academiei Române, a emigrat în 1980 în Statele Unite. Numai că înainte de a ajunge în Statele Unite, a trebuit să-și petreacă două luni în Italia, în așteptarea vizei de intrare în țara de peste ocean. În carte este vorba tocmai despre aceste două luni, în care a locuit, alături de alți români, într-un hotel-pensiune sărăcăcios, din Roma. Cu un umor amar, candidații la cetățenia americană sunt înfățișați asemenea candidaților la un examen de admitere la facultate.

*** Aurel Sergiu Marinescu
Prizonier în propria țară

Memorii. Vol. I. Coperta: Ovidiu Oprescu. București, Editura DU Style, 1996. 320 pagini, preț neprecizat.

Aurel Sergiu Marinescu a fost condamnat la moarte, în 1959, pentru complot împotriva regimului comunist. După ce a ajuns în fața plutonului de execuție și a asistat la împușcarea altor doi condamnați, a fost anunțat că i s-a comutat pedeapsa în muncă silnică pe viață.

Eliberat din închisoare în 1969, s-a expatriat și s-a stabilit în S.U.A., la New York, unde locuiește și în prezent. Volumul cuprinde amintiri din închisoare, dar și considerații făcute cu luciditate asupra aparatului represiv comunist. Memorialistul se folosește de o documentație vastă, inclusiv de informații furnizate de Ion Mihai Pacepa.

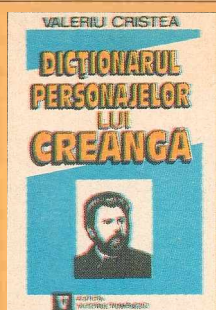

Tudor Octavian,
Ion Barbu
Tratat de injurături

Publicistică.

București, Editura Oscar Print, 1996. 284 pagini, 5.500 lei.

Volumul cuprinde cele mai bune tablete satirice ale lui Tudor Octavian însoțite de cele mai bune caricaturi ale lui Ion Barbu. Caricaturile, de un umor irezistibil, nu se pot povesti. Dar despre tablete se poate spune că exprimă în registrul stilistic al umorului suprarrealist, al absurdului și al parodiei, starea de stupefacție a unui om care trăiește în România de azi. Cu o vervă îndrăcită, inepuizabilă, Tudor Octavian descrie babilonia, zăpăceala, năstrușnicia pe care le întâlnește la tot pasul.

* Valeriu Cristea
**Dictionarul personajelor
lui Creangă**

Volumul I – Columna amintirilor. Coperta: Florin Creangă. București, Editura Viitorul Românesc, 1995. 318 pagini, 15.550 lei.

Ca să-și economisească forțele, Valeriu Cristea se referă în acest volum de peste trei sute de pagini numai la **Amintiri din copilărie**. Și cum această scriere are puține personaje, le ia în calcul – în genul lui Pristanda – și pe cele care nu sunt cu adevărat personaje, ci elemente de figuratie. Așa se explică de ce „dictionarul” înregistrează apariții cu totul nesemnificative: O BABĂ, (din nou) O BABĂ, BABELE, BACIUL, UN BĂIETAN, NEBUNATIC, TREIZECI-PATRUZECI DE BĂIEȚI, COPIII ȘI COPILELE MEGIEȘILOR, CELE COPILE SPRINTARE, UN DIACON, UN DIRECTOR DE ȘCOALĂ PRIMARĂ etc. Lipsește musca prinsă între foile ceaslovului de Nică a lui Ștefan a Petrei.

Legendă

- ***** Carte de o valoare excepțională. Merită să faceți orice sacrificiu ca să o cumpărați.
- **** Carte foarte bună. Ar fi regretabil să n-o aveți în bibliotecă.
- *** Carte bună. Citind-o, poate n-o să cădeți în extaz, dar nici n-o să regretați că ați cumpărat-o.
- ** Carte ușoară, agreabilă. O puteți citi în autobuz și o puteți uita tot acolo, fără să-i remarcați lipsa.
- * Carte care prezintă un interes minim. Lăsați-i pe alții să o cumpere, iar dv. mulțumiți-vă să o răsfoiți în librărie.
- Carte fără nici o valoare. Nu dați banii pe ea, iar dacă vi se oferă gratis, refuzați-o cu indignare.

Un roman povestit de Dan-Silviu Boerescu

PIRAMIDA

de Alecu Ivan Ghilia
(vol. I-II, Ed. Eminescu, 1995)

Alecu Ivan Ghilia

Vol I

... Se făcea că poezia e protoplasma noii civilizații, iar Nichitaadam sau Adamnichita sau Adamnichitarimbaud singurul supraviețuitor, după Apocalipsă, al celei vechi. Lumea toată e acum un muzeu de ceară, un glob de cristal, o diaporamă a deșertăciunii și superbiei umane. Cataclismul (atomic?) a transformat-o în copia fidelă, dar neînsuflețită, a unei civilizații perfecte, încremenită în propria sa virtualitate. Ce spectacol potrivit pentru hiperbolă, oximoron și sinestezie! Zăpezile sunt fierbinți, pe cerul memoriei afective se proiectează vâlvătai de foc ce te iau cu frig, omul e o caricatură elogioasă a unei statui de Fidias, Praxiteles, Michelangelo, Rodin, Bourdelle, Paciurea sau Alecu Ivan Ghilia însuși! Deopotrivă, din lipsă de efectiv, Pygmalion și Eliza Doolittle, Nichitaadam sau Adamnichitarimbaud sau Adamshakespeare sau Adamverlaine e menit să alcătuiască tautologic

de redundant de pleonastica **Istorie a Spiritului, văzută prin istoria mentalităților**, adică un roman al textelor din care tot ce-i rău a fost eliminat spre beneficiul noii umanități născute prin inginerie genetică, prin clonare universală, prin manipulare cromozomială. Gena răului este chiuretată în scop imunitar, terapeutic, preventiv. Dar, în bolboroseala sa incontinentă, în neostoitul său delir oniric aluvionar, Adamnichita sau Adamnichitarimbaud sau Adamenciclopedia culturii poeziei artelor ezită. Nu fiindcă e curtat de diavolul Narcis și bântuit până-n rărunchi de amintirea cârnii cea plămădită intercostal! Nu, Nichitaadam sau Adamnichita sau Adamnichitarimbaud ezită fiindcă el este, asemenea dublului său abîmant - CuloRVorbistul sau Adamalecu sau Adamivan sau Adamghilia, cre-din-cios. El cre-de în Dum-ne-zeu, iar Piramida, modelul utopic al fericirii absolute, e lipsită de cre-din-ță și de iu-bi-re. Păi, cum?... Nichitaadam sau Adamnichita sau Adamnichitarimbaud se retrage atunci din joc, lăsându-ne de-a dreptul mofluzi, lipsindu-ne de plăcerea citatelor interminabile din Al-Kindi, Lao-tzî, Al-Horezmi, Chateaubriand, Eminescu, Voiculescu, Voiculescu, Paul Cortez, Ion Frunzetti, Blaga, Shakespeare excipiens q.s., răpindu-ne iluzia u-cronică de a fi și noi, măcar o clipă, inteligenți și profunzi, bucățele rupte (sinecdocă & metonimie pe gustate) din Nichitaadam sau Adamnichita sau Adamnichitarimbaud sau Adamculorvorbistulalecu sau Adamivan. Și, totuși, poleind oamenii cu aurul poeziei și al pulberilor stelare, acesta e romanul „care va schimba fața prozei contemporane pe plan european” (ca să nu mai vorbim de cel paranoic-intergalactic). Vorba „conului Mihai Șora” (și el personaj în roman, ca și postfațatorul Romul Munteanu, ca și poetul Nichita „Cristi” Stănescu, modelul lui Nichitaadam sau Adamnichita sau Adamnichitarimbaud), „normalul este un echilibru simetric între demente antagoniste” (p. 262, vol. II)...

NOTA REDACȚIEI. Eminentul critic literar Dan-Silviu Boerescu va povesti pentru dv., stimați cititori, în fiecare număr, exact acel roman pe care ați vrea să-l citiți, fiindcă toată lumea vorbește despre el, dar nu aveți timp. Despre Piramida, Romul Munteanu a afirmat că „va schimba fața prozei contemporane pe plan european”. După cum ați văzut, însă, Dan-Silviu Boerescu nu se arată tot atât de entuziasmat. Iar în-viitor veți avea și alte surprize...

Alecu Ivan Ghilia

Vol II

Aflat în India, în primăvara anului 1931, cu bursa oferită de maharajahul Manindra Chandra Nandy din Kassimbazar, Mircea Eliade corespundează cu fostul său coleg de liceu Valeriu Livovski, care, ulterior, și-a schimbat numele în Roman. Fost coleg și de cercetășie, acesta este menționat în vol. I al *Amintirilor*, publicate în Spania, în 1966, precum și în *Memorii*, I, București, Editura Humanitas, 1991, pag. 95-101.

Prima dintre scrisorile pe care le dăm publicității este datată 31 aprilie 1931 la Calcutta și începe prin a evoca aventura comună pe mare cu barca *Hai-hui*, în cursul căreia, după cum știm din *Amintiri*, surprinși de furtună, cei câțiva prieteni au fost pe punctul de a-și pierde viața.

Textul ne oferă în continuare date importante cu privire la ceea ce s-ar putea numi devenirea omului de știință și scriitorului: munca asiduă, peregrinările prin Himalaya „prin pustietăți și printre pustnici” și, mai cu seamă, referirea la fiica profesorului care i-a condus lucrarea de doctorat (prof. Dasgupta), în fraza deosebit de sugestivă: „Și avea profesorul o fată...”, de natură să confirme prezența masivă a unor elemente autobiografice în romanul *Maitreyi*, elaborat ulterior.

Mai puțin bogată în astfel de elemente și scrisă mai neîngrijit - scrisul pare aici alterat de vârstă - cea de-a doua scrisoare, datată „Paris, 28 dec. 1972”, deci după mai bine de 40 de ani, ne oferă, ca punct comun cu cealaltă, afecțiunea pe care Mircea Eliade a purtat-o foștilor săi colegi sau prieteni, emoția cu care îi evocă. Astfel, în aceasta e evocat Pache, iar în prima se fac referiri la Radu Bossie, menționat în *Amintiri*, Ion Babic și Victor Roman (Victoriaș), fratele destinatarului.

Dăm mai jos textele ambelor scrisori, transpuse în ortografia actuală, însoțite de

facsimilele respective.

ȘERBAN VELESCU

3, Royd Lane, Calcutta, 23 aprilie 1931.

Dragă Valerică,

Nu-ți poți închipui câtă bucurie mi-a pricinuit scrisoarea ta, cu adevărat neașteptată și nesperată. Aventurile noastre cu „Hai-hui” nu le-am uitat și nu le voi uita niciodată, dar e drept că nu-mi mai aminteam costumul meu, „perla” echipajului, cum spui tu. Toate acestea m-au mișcat mult. Sunt de doi ani și șase luni în India, și în acest răstimp n-am vorbit o vorbă românește, iar viața mea din țară am încuiat-o cu șapte lacăte, ca să nu mă turbure în asimilarea și înțelegerea ciudatei vieți orientale în care m-am încumetat a trăi. Poate știi câte ceva din peregrinările mele recente în Himalaya, cinci luni prin pustietăți și printre pustnici. Am trimis note răzlețe la „Cuvântul”, deși n-am trimis decât o neînsemnată parte din ele. Cândva am să le public pe toate. Anul trecut am stat zece luni în casa profesorului meu indian, privilegiu unic unui european. Și avea profesorul o fată... În sfârșit, acestea au trecut de acum. Am pornit iar în India, m-am oprit iar la Benares, de acolo în Rajputana. Sunt în Calcutta de vreo trei luni, muncind ca un desperat la „Asiatic Society Library”. Teza încă n-am început s-o redactez. Am publicat însă mai multe studii lungi în englezește și italienește.

Aventuri am avut destule, poate prea multe pentru un student la doctorat. În 12 mai plec în Kashmir pentru două

3. Royd Lane, Calcutta
23 Aprilie 1931

Dragă Valerică,

Au fost puțin de timp, dar bucurie m-a pricinuit scrisoarea ta, neașteptată și nesperată. Aventurile noastre cu „Hai-hui” nu le-am uitat și nu le voi uita niciodată, dar e drept că nu-mi mai aminteam costumul meu, „perla” echipajului, cum spui tu. Toate acestea m-au mișcat mult. Sunt de doi ani și șase luni în India, și în acest răstimp n-am vorbit o vorbă românește, iar viața mea din țară am încuiat-o cu șapte lacăte, ca să nu mă turbure în asimilarea și înțelegerea ciudatei vieți orientale în care m-am încumetat a trăi. Poate știi câte ceva din peregrinările mele recente în Himalaya, cinci luni prin pustietăți și printre pustnici. Am trimis note răzlețe la „Cuvântul”, deși n-am trimis decât o neînsemnată parte din ele. Cândva am să le public pe toate. Anul trecut am stat zece luni în casa profesorului meu indian, privilegiu unic unui european. Și avea profesorul o fată... În sfârșit, acestea au trecut de acum. Am pornit iar în India, m-am oprit iar la Benares, de acolo în Rajputana. Sunt în Calcutta de vreo trei luni, muncind ca un desperat la „Asiatic Society Library”. Teza încă n-am început s-o redactez. Am publicat însă mai multe studii lungi în englezește și italienește.

Aventuri am avut destule, poate prea multe pentru un student la doctorat. În 12 mai plec în Kashmir pentru două

Două scrisori inedite ale lui Mircea Eliade

Tu ce faci la anul
Dacă mă întorc prin preajm
Crăciunului, te pot vedea? Salută pe tot
prieteni din parte-mi. Lui Victoriaș îi trimit prietenii îmbrățișări și urări pentru carieră.

Pe tine te îmbrățișez cu mult dor,

Mircea

P.S. A se scrie!

Salutări lui Marin Georgescu...

Paris, 28 dec. 1972

Dragă Valeriu,

Mulțumiri pentru scrisoare. M-am bucurat să primesc vești mai recente de la tine. Îmi pare însă atât de rău de Pache! N-am mai văzut din 1938...

Scrisoarea ta mi-a parvenit întâmplător; de obicei din octombrie în iunie sunt la Univ. din Chicago toamna aceasta, însă, am rămas la Paris, cu necazuri (boala cumnatei mele) și treburi (vol. II din *Histoire des idées religieuses*).

La începutul lui ianuarie mă reîntorc la Chicago. Îți urează un An Nou fericit și norocos, ție și familiei, bătrânul prieten (cu care ai urcat pt. întâi oară Carpații, în 1921!...)

Mircea Eliade

Dr.
timp
R-am luc
v-ști ma
tme. Nu
de rău de
2-am mai văzut din 1938.

Scrisoarea te mi-a
parvenit întâmplător; de obicei
din octombrie în iunie sunt
la Univ. din Chicago; toamna
aceasta, însă, am rămas la
Paris, cu necazuri (boala
cumnatei mele) și treburi
(vol. II din *Histoire des idées religieuses*).

La începutul lui ianuarie
mă reîntorc la Chicago.

Îți urează un An Nou fericit și norocos, ție și familiei, bătrânul prieten (cu care ai urcat pt. întâi oară Carpații, în 1921!...)

Mircea Eliade

„Caligula” de Albert Camus,
regia Mihai Măniuțiu,
scenografia Mihai Mădescu,
costume Doina Levintza. O dis-
tribuție absolut excelentă:
Marcel Iureș, Oana Pellea, Irina
Petrescu, Ion Besoiu,
Constantin Ghenescu, Ion
Cocieru, Constantin Drăgănescu,
Cornel Scripcaru, Marian Rălea,
Mirela Gorea, Ionel Mihăilescu.

Cum să-ți regizezi singur moartea

Teatru

Un personaj inventat

La „Caligula” de la Bulandra e bine să mergi curățat de virusul comparației cu ceea ce a fost spectacolul de la Național cu Ovidiu Iuliu Moldovan. Acum este un spectacol cu totul nou, este un alt fel de teatru aici. Mihai Măniuțiu este cel care susține: „Teatrul se bazează pe stabilirea unui mediu erotic difuz - fără relație particulară - din care se poate naște orice, pentru că el cuprinde o tensiune a exasperării. Nu dorința e erotică, ci tensiunea e de tip erotic”. Și lucrurile merg mai departe: „Omul de teatru există datorită unei profunde nerealizări”.

„Caligula” este o piesă datată, scrisă în 1945. Dar Măniuțiu face tăieturi în text și creează un nou personaj, Drusilla, sora amantă a tiranului. Caligula nu mai este un simplu dictator, scos din cronicile istoricilor. El este un om cu puteri inimaginabile, își provoacă supușii și

„Trilogia iubirii” gândită de regizorul Mihai Măniuțiu pentru Teatrul Odeon a fost încheiată, dar este știrbă și risipită. „Richard III”, „Omorul în catedrală” de T.S. Eliot și „Caligula” de A. Camus - care a avut recent premiera la Teatrul Bulandra - adică „Trilogia iubirii” a urcat pe scenă prin Marcel Iureș, actorul pentru care a fost inventată. Totul a început cu „Richard III” care a fost un succes internațional, dar care a murit, o dată cu demiterea lui Alexandru Dabija de la Odeon. Azi nu mai poate fi văzut decât pe casete video. Când lucrurile s-au mai liniștit, Măniuțiu și-a dus echipa la Cluj (Doina Levintza, Marcel Iureș, Radu Amzulescu, Ionel Mihăilescu, Oana Ștefănescu) pentru „Omorul în catedrală”. După încă o jumătate de an revine la București, la Bulandra, și uimește pe toată lumea cu ultima parte a Trilogiei...: „Caligula” de Camus.

zeii deopotrivă, vrea să demonstreze nebunește că puterea lui nu are limite. Nu se răzbună, că nu are pe cine, vrea să fie un tiran fără nici o regulă și măsură. Este o ambiție care izbucnește atunci când Drusilla moare. Camus a trecut repede peste acest moment, în câteva cuvinte. Măniuțiu însă îl expune clar din primul moment al spectacolului ca pe o cheie. Drusilla, interpretată de Oana Pellea, este un personaj mut, care zburdă prin imaginația orgolioasă a lui Caligula.

Dictatorul nu face nimic fără să-i arate Drusillei. Ucide, otrăvește, violează nevestele senatorilor în public, condamnă la moarte cu plăcere numai pentru a-și demonstra că „singurul om liber este Caligula”. Extravaganța lui Caligula în izvoarele istorice rămâne la faptul că și-a făcut calul senator. În spectacolul de la Bulandra, Caligula își regizează pas cu pas propria ucidere pe care o așteaptă cu cinism. Totul este o trecere/dialog între viața de tiran și cea de îndrăgostit de o moartă care îl ajută chiar să nască Luna atotputernică.

Forța spectacolului este concentrată în jocul lui Marcel Iureș care construiește un Caligula cu totul special. „Este un alt Iureș”, murmură spectatorii. Este jucăuș, tandru, cinic, spontan, imprevizibil,

ocoloște macabru și excesele cu eleganță.

A convinge până la plagiat

Retrospectiv, „Caligula” este cel mai copt produs al „Trilogiei iubirii”. În „Richard III”, spectacolul care a creat furori, exista modelul Kurosawa, iar cei care au spus că Mihai Măniuțiu a adus broaștele ninja pe scena Odeonului, au avut dreptate în felul lor. Totul a fost decantat imediat în experimentul „Săptămâna luminată” realizat la Cluj. După care unii studenți au început să-l imite pe Mihai Măniuțiu crezând că fac antropologie teatrală. Regizorul a convins deci, până la plagiat.

Pentru un adept al teologiei negative, care mărturisește: „Mi-e foarte greu să spun ce este teatrul, însă mi-e foarte limpede ce nu este teatrul” pare paradoxală ideea că în „Trilogia iubirii” a creat un alt fel de teatru.

REMUS ANDREI ION ■

Marcel Iureș mai apetisant ca o pizza

Inițial Caligula trebuia să fie un personaj care lasă numai sânge în jurul lui. La un moment dat ar fi apărut plin de sânge - ketchup amestecat cu ou. Iar Drusilla-Oana Pellea ar fi trebuit să-l îmbrățișeze. La repetiții Oana Pellea a refuzat partenerul păstos, s-a făcut o socoteală și s-a constatat că pasta sângerie era prea scumpă și s-a renunțat la imaginea vampirică. „Iureș mirosea a pizza și era prea apetisant”.

Fotografii de PETRE COJOCARIU ■

Femeile care ne dau știri

ANDREEA ESCA (știrile PRO TV) este deja o profesionistă. Lansată la defuncta SOTI, a reușit să-și creeze și să-și păstreze o imagine proprie (nu este un amănunt neglijabil faptul că – spre deosebire de alte colegi – a decis să-și păstreze neschimbată coafura), Andreea Esca s-a adaptat repede citirii textelor pe monitor, ceea ce îi permite o anumită mobilitate și degajare, timide încă. În plus, ea **interpretează** știrile, amuzându-se sau întristându-se, după caz. Nu întotdeauna este inspirat îmbrăcată. În fine, surse din interiorul PRO TV ne-au relatat că, atunci când se produc incidente tehnice, reacționează într-un limbaj foarte colorat...

Între prezența activă și personalizată – uneori incitantă, alteori insipidă – a realizatorilor de emisiuni, și anonimatul – deseori sisific – al compartimentelor tehnice, există o categorie aparte de lucrători TV. Crainicii citesc texte scurte, rareori însoțite de comentarii, care nu lasă prea mult loc interpretării, deci afirmării unui stil.

Pentru că totuși omul sfințește locul, ne-am propus să vedem în ce măsură crainicele noastre cele de toate serile și-au impus personalitatea, dincolo de uscăciunea unui text care începe cu „Astăzi RENEL-ul...”.

GABRIELA VRÂNCEANU

(Actualități – TVR 1) era cândva una dintre vedetele postului Radio Contact. Mutarea în televiziune i-a sporit, firește, publicul, dar, profesional vorbind, nu pare să fi fost o mișcare inspirată. Deși în particular este o persoană plină de viață (în '93, de pildă, la colocviul „Presa, puterea și publicul” de la Costinești, era o adevărată mobilizatoare de energii), „Actualitățile” au cumintit-o în mod exagerat: este prea sobră, parcă speriată, nu zâmbește niciodată, citește cu mare atenție la dicție, punctează uneori cu o înclinare a capului și accentuând câte un cuvânt. Poate cu timpul...

Fotografii de FLORIN IONIȚĂ și PETRE COJOCARIU ■

Hotărât lucru, în doar câțiva ani videoclipul a devenit o artă de sine stătătoare. Combinație de muzică, film artistic (uneori și documentar), desene animate, pictură, coregrafie, și utilizând la maximum cea mai avansată tehnică video (inclusiv și în special calculatorul), el s-a impus imediat nu ca o variație a ceva deja existent, ci drept o nouă realitate – dovadă că a trebuit inventat un cuvânt care să-l denumească. Pe unii îi fascinează, pe alții îi enervează. Cert este că are deja propriile

sale subdomenii (muzical și publicitar), propriile topuri, și a împrumutat tehnicile sale (mai ales montajul abrupt) emisiunilor de știri, sportive etc. Dând Cezarului ce-i al Cezarului, să aruncăm o privire în domeniul „clasic”, cel al hit-urilor muzicale ilustrate.

Videoclipul „Queer” („Straniu”) al formației „Garbage” („Gunoi”) este filmat în sepia și povestește o dezlănțuire de pasiune. Totul este filmat din punctul de vedere al „victimei”, care este ademenită pe stradă de către solistă. În jur – trecători cu priviri fixe,

mișcări lente și grămase libidinoase. Muzica e insidioasă, ca un sirop în care îți prinzi degetele. Ajungem într-un interior oarecum hitch-cockian, unde ne așteaptă instrumentiștii, moment în care ritmul se dezlănțuie și imaginile devin amețitoare. Solista „ne” trânteste pe jos, sfâșiindu-„ne” hainele, apoi începând să „ne” tundă cu o mașină electrică. În această secvență se utilizează un procedeu rarism: dispariția totală – pentru câteva

secunde – a sunetului și imaginii, sugerând pierderea cunoștinței

de către victimă. Apoi nebulia se reia, cu efecte de stroboscop, până când „suntem” târați de picioare afară din încăpere. Finalul e din nou calm și melodios (destinderea de după dezlănțuirea pasiunii), iar epilogul – brusc color: o stradă patriarhală, plină de verdeț, ciripit de păsărele și un punk-ist pașnic care admiră natura.

În ansamblu – un videoclip excelent gândit și regizat, cu un scenariu articulat (nu doar un montaj de imagini diverse) și cu rezolvări tehnice îndrăznețe – o mică bijuterie a genului.

A opta artă

Opinia gospodinei

Ce gândesc despre programele TV, marii esteticieni, artiști, ziariști, oameni de cultură etc. se cam știe. Dar omul de pe stradă? Vom încerca să aflăm împreună, oferind acest colț de pagină dragelor noastre gospodine.

Rep.: Ce emisiuni TV urmăriți cu plăcere și de ce?
Cornelia Mironescu (pensionară, fostă asistentă medicală): Urmăresc Antena 1. Îmi plac „Observatorul”, emisiunile cu arheologie, cu știință. Eu zic că ar fi mai bine dacă s-ar da în loc de atâta muzică pop și rock... e bună și aia, dar în perioada asta ar trebui să fie mai multă educație. Mă uit și la seriale, dar nu din alea cu împușcături, ci la cele care arată bunătatea omului, calitățile lui...

Rep.: Ne dați un nume de serial pe care îl urmăriți?
C.M.: Să vă spun sincer, ultima dată nu le-am mai văzut, că n-am avut timp.

Senatorii de drept

Urmând modelul televiziunilor italiene (ginta latină, del!), posturile românești au adoptat cu entuziasm emisiunile talk-show – dialoguri în direct cu personalități din diverse domenii și/sau cu publicul. Ceea ce n-au remarcat însă o parte dintre realizatorii autohtoni este că ideea acestui tip de emisiuni este de a aduce mereu figuri noi în prim-plan, pentru ca telespectatorii să nu se plictisească și să nu suspecteze oarece obligații sau amicitii ale moderatorilor (despre calitățile acestora din urmă vom vorbi cu alt prilej). Se practică, din păcate, sistemul „abonaților”, un fel de „senatori de drept”, mai ales din breasla ziariștilor. În paranteză fie spus, de multe ori la mijloc e un barter: eu te invit pe tine, tu scrii despre mine. Înainte de a da câteva exemple, precizăm că nu punem în discuție șarmul sau inteligența invitaților TV, ci doar limitarea exagerată a ariei de selecție.

Liderul incontestabil este **Horia Alexandrescu**. Pe lângă faptul că are propriile sale publicații și este el însuși moderator al unui talk-show, fostul cronicar sportiv al „Scânteii tineretului” e nelipsit de la dialogurile pe orice temă. Practicând un stil bazat pe „ascultați-mă pe mine ce vă spun”, părăd să nu fie frământat de nici o îndoială, degajat și sentențios, **Horia Alexandrescu** este azi noul **Silviu Brucan**, omul de la care trebuie să aflăm **Adevărul Adevărat**.

Dan Iosif

În urma sa, la oarecare distanță, se situează **Ion Cristoiu** și **Dumitru Tinu**. Cum toți trei conduc publicații de succes, prezența lor repetată pe micul ecran ar putea părea justificată dacă, măcar din când în când, i-am zări și pe **Petre Mihai Băcanu**, **Sorin Roșca Stănescu**, **Marius Tucă** și alții.

Chiar și emisiunile care prin definiție au câte un nou invitat la fiecare ediție utilizează, măcar în planul doi, senatori de drept. Astfel, datorită „Ceaiului de la ora 5”,

Zina Dumitrescu sau **Ștefan Căzimir** au ajuns să fie mai cunoscuți decât liderii de partide sau marii actori.

Varujan Vosganian

Dar altul este domeniul în care sistemul invitaților din oficiu depășește orice limită. În fiecare decembrie, ecranul TV este asaltat de revoluționarii **Dumitru Dincă**, **Dan Iosif**, **Nicolae Dide** și... cam atât. Asta deși pe baricade s-au aflat atunci și oameni de calitate lui **Horia Roman Patapievici** sau **Varujan Vosganian**. Ce-i drept, aceștia ar ști ceva mai bine să explice de ce s-au aflat acolo, în schimb n-ar oferi spectacolul asigurat de cei trei...

(În numerele următoare ale revistei „Flacăra” vom reveni cu statistici ale aparițiilor TV.)

Ștefan Căzimir

Cronica spoturilor publicitare

Un cap de cerb pe un gât de girafă

● Firmă serioasă, **Suchard** nu-și putea permite o reclamă slabă pentru cel mai vândut produs al ei pe piața românească – ciocolata **POIANA**. Găselița cu expertul legat la ochi care, gustând din ciocolata respectivă, afirmă fără dubii că este produsă în **Elveția** se dovedește a fi remarcabilă, ea accentuând tocmai diferența între **POIANA** și alte produse de același fel – căci, să recunoaștem,

pentru oamenii obișnuiți cam toată ciocolata are același gust. Acest spot publicitar are darul de a gădila puțin mândria națională.

● La polul opus se află un spot care, la prima vizionare, nu elimină complet dubiile asupra cărui produs se face reclamă... Pentru început mulțimea de copii îmbrăcați în alb și alergând pe o pajiște înverzită m-au dus cu gândul la **UNICEF** sau orice altceva de felul acesta. Când, în final, pe ecran apare banalul săpun **DURU** îți dai seama că pe o reclamă nu e nevoie numai de niște imagini frumoase ci și de un story adecvat. Or spotul mai sus menționat nu pare să facă reclamă la săpun ci la... copii.

● Să trecem acum la reclamele făcute pe calculator, deci acele spoturi scurte de până în 15 secunde, fără personaje și care ar trebui să aducă maximum de informație cu niște costuri minime. De la o vreme încoace un post de televiziune difuzează constant două spoturi de acest gen. Unul dintre ele, bine făcut, simplu spune cam tot ce se poate spune

AL-GHAZAL și nici un fel de alte alune); ca și cum asta nu ar fi totul, în stânga ecranului putem vedea un cap de cerb pus pe un gât mai degrabă de girafă, iar în dreapta, la începutul spotului, apare, nu se știe de unde, un dispozitiv ciudat care are darul de a deschide capacul cutiei de alune și de a-l lua din cadru...

● Pasta de dinți **COLGATE TOTAL** beneficiază de una dintre puținele reclame să-i spunem hazlii de la noi. Deși oarecum exagerată ideea sunetului periutei de dinți care-l urmărește tot timpul pe cel care alege **COLGATE TOTAL**, ea prinde și are darul de a sublinia ceea ce produsul aduce nou pentru consumatori. Cadru cu japonezii scoțându-și la comandă aparatele de fotografiat ca să poată immortaliza surâsul celui care folosește respectiva pastă de dinți este excepțional.

Statuile nimănui și

Vara trecută una dintre atracțiile comunei Mogoșoaia era Lenin, gigantul din bronz care până în 1990 a fost vecinul nostru din Piața Presei. Întins în iarbă, Lenin stătea creștet în cruce cu un dr. Petru Groza, tot din bronz, dar ceva mai mic și mai statură. Turiiști care veneau să viziteze palatul lui Brâncoveanu sau să facă o baie în lac nu ratau ocazia să se fotografieze pe burțile celor două statui. Poate din respect pentru producțiile sale naționaliste comuniste de când lucra la „Săptămâna” lui Barbu, actualul primar al Mogoșoaiei, Dan Claudiu Tănăsescu, nu a impus o taxă pentru poza cu statuia. I-am întrebat pe muzeograful de la complexul brâncovenesc dacă aparțin Lenin și Petru Groza, dar nu am aflat mare lucru. Unii ziceau că ar fi ai Ministerului Culturii, alții că ar fi în stăpânirea Artexpo sau a Primăriei Capitalei.

Marx, vecinul lui Iorga

Am ales drept punct de plecare Piața Universității. Chiar lângă Universitate, la Facultatea de Istorie, am descoperit prima sculptură șocantă. La etajul II, bine protejată pe un soclu de lemn, stă un basorelief reprezentând trei bărboși celebri: Marx, Engels, Lenin. Cei trei sunt ciopliți în marmură albă și au fost lăsați acolo probabil pentru că s-a găsit nimeni care să ia blocul de piatră. Basorelieful are totuși o utilitate. Înainte de examene studenții scriu câte o înjurătură sau o obscenitate pe una din cele trei bărbii. A apărut un fel de superstiție: se spune că asta aduce baftă. Marx, Engels și Lenin, mângâiați în tot felul de nuanțe, privesc de la etajul II spre viitorul luminos al omenirii. Mai jos, cu un etaj, îl au drept vecin pe Nicolae Iorga, un bust discret din bronz. Pe Iorga nu-l mângâiește nimeni.

Statuia-copac și restul curții

În pauza unui simpozion plecticos, am ieșit la o țigară în curtea interioară a Sălii Dalles. Acolo am dat nas în nas cu un întreg trib de statui aflate într-o stare jalnică. Fără să fim critici de artă, am constatat că unele dintre ele sunt opere reușite. Împreună cu Elena Ghera, fotografa noastră, am mers să vedem cum au ajuns acolo, de ce zac pe trezgunoie și tot felul de ciurucuri. Niște femei de serviciu ne-au spus că atunci când s-au angajat ele la Dalles, prin '87-'88, statuile erau curate. Nu se știe cine e proprietarul sculpturilor. O altă doamnă angajată acolo ne-a mărturisit sincer: „Ieștea iera ale ministerului da” acum cred că de ieșpoziții”. Sculpturile din lemn au început să putrezească. Pe unele din ele a crescut chiar iască și arată ca un copac bătrân. Peisajul e dezolant. Probabil că dacă am fi luat una din ele pentru înfrumusețarea biroului lui Alex Ștefănescu, nimeni n-ar fi avut nimic împotriva. Timp ce în curtea interioară a Sălii Dalles sunt trântite 20 de statui în Parcul Herăstrău soclurile pe care au stat diverși eroi comunisti au fost goale din 1990.

alte statui chinuite

Reportaj

În timpul Congresului PNȚCD de anul acesta am mai descoperit un plător, într-o anexă a foaielului Teatului Național, un alt depozit de statui, ale unor mari actori. Am vrut să ne interesăm ce e și cu această Poartă principală a T.N.B. era închisă. Am găsit doar un portar care trimis după tot felul de aprobări. Am ales o cale mai scurtă și, rându-ne discret printre mașiniști, am ajuns în spatele scenei, iar de o, în foaiel. A trebuit să facem efortul să împingem o ușă batantă și am descoperit ce căutam. Birlic, Calboreanu, Vraca și alți colegi cenă (vreo 15) stăteau înghesuși și prăfuiți. După grosimea prafului em că erau uitați de câțiva ani buni. Toți aveau prinse la gât niște nguri de care atârna un număr de inventar.

odinele Odobescu și Cantacuzino

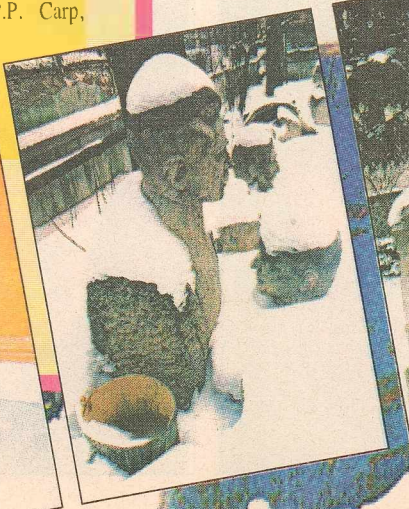
eneralul Ioan Odobescu a fost unul dintre fondatorii armatei române erne și tatăl scriitorului și arheologului Alexandru Odobescu. A murit mijlocul secolului trecut și a fost înmormântat în curtea Bisericii ei. Până în 1992, monumentul său funerar putea fi considerat o ă de artă.

cum patru ani a fost luat în custodie de Ministerul Apărării onale care l-a transformat într-un kitsch. Unui majur cultural i-a venit a că n-ar strica puțină vopsea pe monument. Coiful de pe piatra ală a fost spoit cu bronz argintiu de sobe, iar panașul a fost dat n verde cazon. Ca și când n-ar fi fost de ajuns doar atât, harnicii ari au tras un brâu verde praz monumentului și peste plăcuța come- tivă au dat cu un strat gros de aurolac. Mormântul arată năucitor, o combinație între un godin de la țară și un TAB. Credem că eaau verde era destinată inițial unor blindate, dar dacă tot a rămas toc, a fost tocmai bună pentru Odobescu.

eva mai încolo, în Grădina Icoanei, a fost rândul celor de la primărie bată joc de o statuie, cea a lui G.C. Cantacuzino. Aceasta este una e puținele opere de artă din bronz reprezentând un „om politic hez“ care nu a fost topită de comuniști în anii '50-'60. Și aici a folosit același aurolac argintiu de sobă.

emnitarul decapitat și războinicul coclit

olegul nostru Zizi (Tudor Călin Zarojanu) ne-a dat ideea să trecem e la Combinatul Fondului Plastic aflat la o stație de autobuz de Casa ei. N-a fost o idee rea. În curte am găsit două statui interesante donate printre blocuri imense de piatră. Una dintre ele părea, după făcută în primii ani ai secolului XX. Probabil reprezenta un ministru un guvernator de bancă. Ne-a fost imposibil să ne dăm seama despre era vorba de fapt, pentru simplul motiv că statuia era decapitată. m gândit totuși că poate fi chiar util să ai o asemenea statuie cu detașabil. La nevoie ea poate deveni Iuliu Maniu, P.P. Carp, orghe Pop de Băsești sau Dobrogeanu-Ghera.

Fotografii de ELENA GHERA ■

Cel mai mare caricaturist Ștefan Popa Popa

Grafică

* S-a născut la 11 iunie 1955 în Caransebeș - un mic oraș din județul Caraș-Severin.

* A început să deseneze la vârsta de 5 ani, optând din capul locului pentru grafica umoristică și satirică.

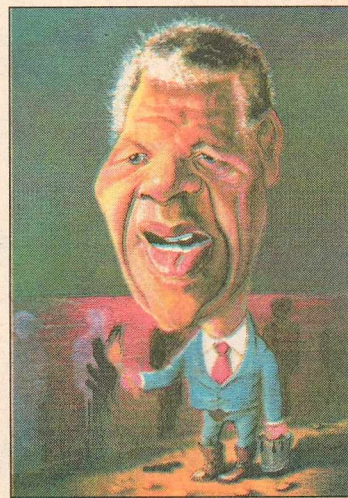
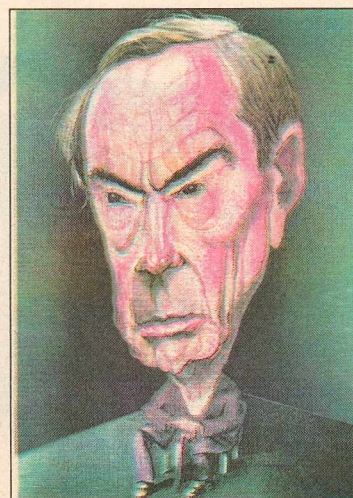
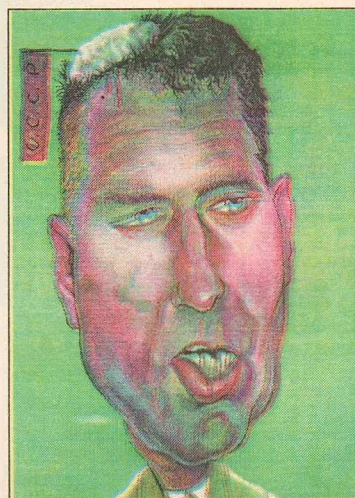
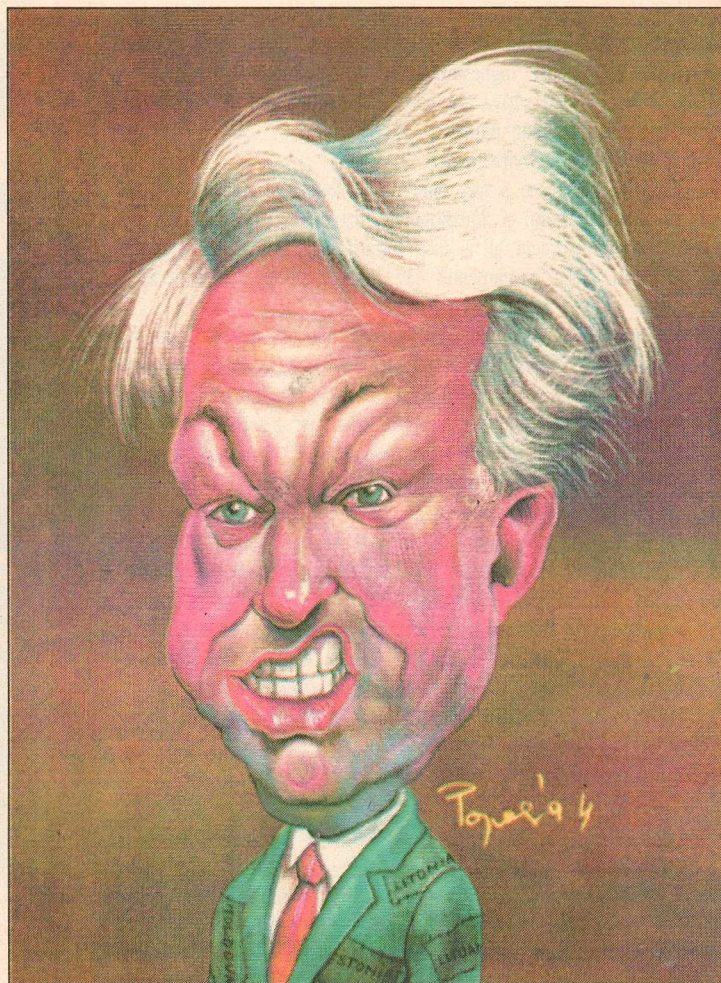
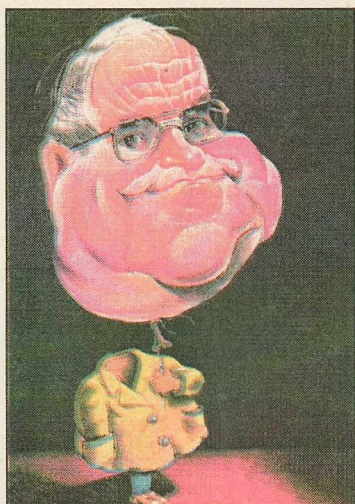
* La 7 ani a debutat în presă, publicând prima sa caricatură în cotidianul **Viitorul** din Drobeta-Turnu-Severin.

* Din 1979 participă la toate expozițiile și saloanele profesionale din țară și din străinătate, obținând până în prezent peste 100 de premii naționale și 58 de premii internaționale.

* Principala sa specialitate sunt caricaturile-portret în culori, realizate cu o artă care frizează genialitatea și, cu o rapiditate supraomenească. În 1995, la Festivalul Internațional de Caricatură de la Saint-Estève (Franța) își depășește propriul record (cu care intrase în **Guinness Book** în 1993), executând în zece zile și zece nopți 2772 de portrete. Cu același prilej bate recordul mondial de viteză al belgianului Emil Robin (106/oră), realizând 131 de portrete pe oră. I se conferă titlul de **campion mondial în caricatură pentru asemănarea portretelor cu modelul**.

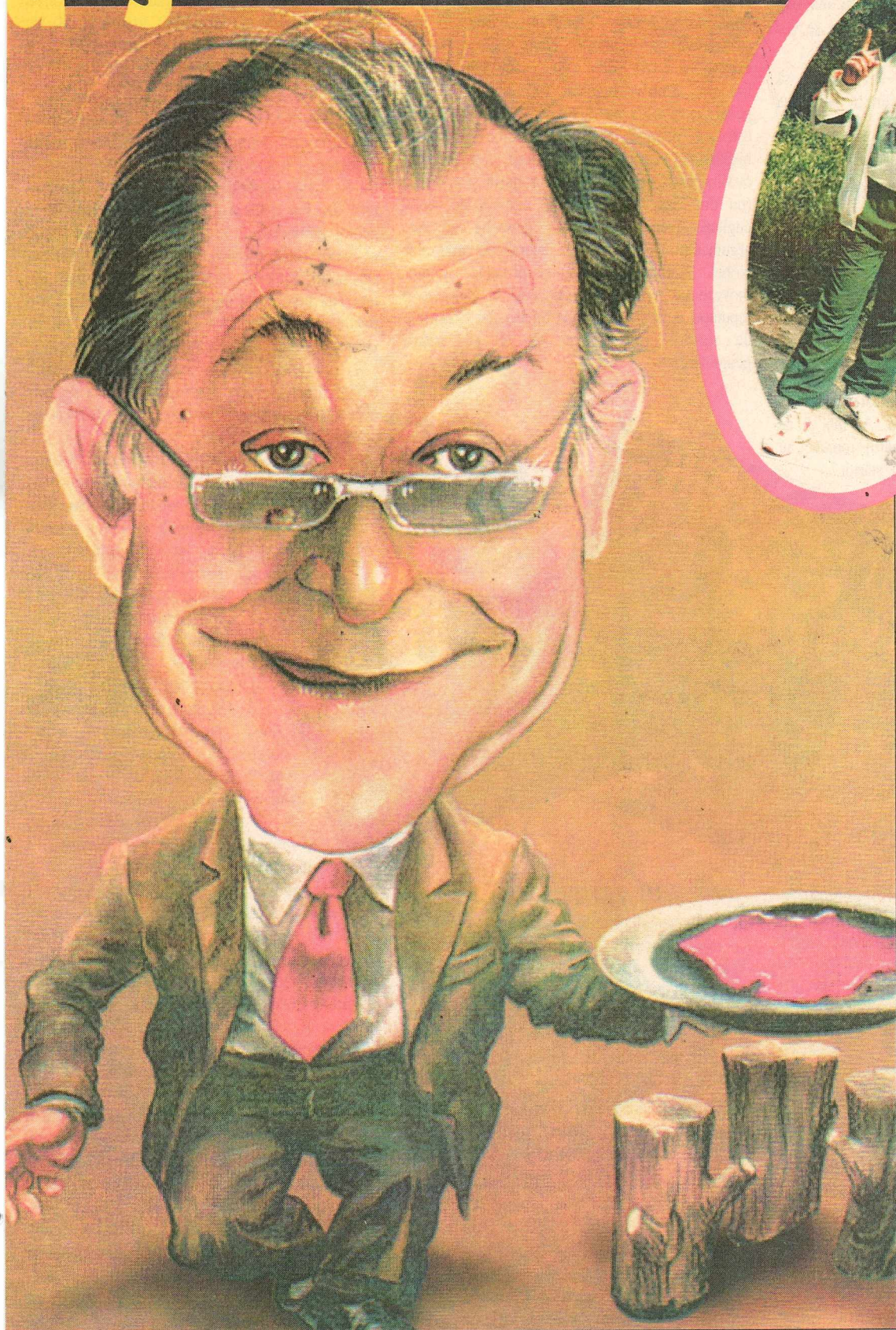
* O agenție de impresariat occidentală se ocupă, pe bază de contract, de difuzarea desenelor lui Ștefan Popa, astfel încât acestea apar în principalele publicații din aproape toate țările lumii.

Helmut Kohl
Boris Elțin
Vladimir Jirinovski
Warren Cristopher
Nelson Mandela

...t al lumii este un român

a's

Grafică

Îl cunosc și îl respectă numeroși șefi de stat, lideri de partide ș.a., cărora le-a făcut portretul, niciodată lingușitor. Ion Iliescu însuși, dând dovadă de umor, a apreciat portretul pe care i l-a desenat Ștefan Popa și îl păstrează în camera sa de lucru.

Ce scriitor român merită premiul Nobel?

MIRCEA DINESCU - Nu, nu mă bag în chestia asta, că dacă sunt foarte sincer se vor supăra prea mulți scriitori români.

RADU COSAȘU - V-am rugat să reveniți după un sfert de ceas fiindcă problema nu mă interesează și nu mă apasă. Psihoza premiului Nobel pentru literatură, pace și alte minuni e pentru mine una dintre cele mai clare dovezi ale gândirii provinciale în secolul acesta curat mondialist. O literatură care se gândește tot timpul la premiul Nobel e infantilă mental. Dar fiindcă nu a murit încă în mine copilul și-mi place să intru chiar în jocuri pe care nu le pot suferi - cum era „regina pe pași”, altădată - am să vă răspund ca să nu fiu de tot antipatic: Ștefan Bănuțescu.

Z. ORNEA - Marin Sorescu și Ștefan Augustin Doinaș. Sunt poeți traduși, se bucură de apreciere, mai ales cel dintâi. Ar mai fi de adăugat Augustin Buzura, ale cărui romane au fost, de asemenea, traduse și au stârnit controverse.

EMIL BRUMARU - Premiul Nobel? M-ați zăpăcit! Hai s-o luăm bărbătește. Puneți acolo Nicolae Manolescu, Ștefan Bănuțescu și Mircea Ivănescu. Sunt foarte buni! După aceea o să-mi pară rău că nu i-am amintit și pe alții: Monica Lovinescu, Virgil Ierunca și Mircea Horia Simionescu. Și Ștefan Augustin Doinaș, asta chiar merită premiul Nobel! Și Gellu Naum... Hai că de-acum am dat opt premii Nobel, pot să stau liniștit.

RĂZVAN THEODORESCU - Nu cred că este vreunul.

LAURENȚIU ULICI - Sunt două motive pentru care eu cred că Marin Sorescu este, a fost cel mai aproape de premiul Nobel, ca să fiu corect. Prin polivalența talentului său este evident una dintre figurile marcante ale literaturii românești și, în al doilea rând, este de departe cel mai cunoscut scriitor român peste hotare. Acestea sunt două lucruri care contează foarte mult, mai ales al doilea. Din păcate, până la premiul Nobel sunt multe obstacole, iar cea mai mare piedică pentru Marin Sorescu este chiar Marin Sorescu. Cu toate acestea continui să cred că literatura română - care merită acest premiu, e o mare nostalgie a noastră că nu-l avem - va avea, totuși, în Marin Sorescu primul premiat Nobel, poate chiar în anul în care l-am prevăzut eu.

GRETE TARTLER - Oricum, nu pe noi trebuie să ne întrebăm!

STELIAN TÂNASE - Nici un scriitor român nu are șanse să primească premiul Nobel

într-un timp previzibil. Cu siguranță că există nume - printre care Gellu Naum - având o cotă superlativă, o carieră lungă și o operă excepțională. Aș putea cita și alte nume, printre care Ștefan Augustin Doinaș, din aceeași generație și cu o operă foarte solidă. Chestiunea este că premiul Nobel se acordă și pentru răspândirea operei, or, scriitorii români sunt cvasinecunoscuți. Ei au pătruns puțin și sporadic (nu din vina lor) în spațiul cultural de limbă engleză, spaniolă, franceză și germană care este argumentul hotărâtor în acordarea premiilor Nobel. Premiul Nobel nu-și propune să promoveze un scriitor necunoscut ci să consacre o reputație deja stabilită (bineînțelese, cu excepțiile de rigoare, că se mai dă și pe criterii geografice).

fi într-o încercătură foarte mare. Nu știu, cred că l-aș propune pe Mircea Cărtărescu. Mi se pare că din ultimii 10-20 de ani e singurul lucru mai pur pe care l-am produs și care ar fi, în același timp, traducibil.

AUGUSTIN BUZURA - Mă distrează teribil obsesia premiului Nobel. Ea denotă multă candoare și o solidă necunoaștere a locului nostru în lume, nemeritat, zicem noi pe bună dreptate, dar foarte drept dacă ne gândim cât facem pentru promovare... Vreau să precizez un lucru: ar merita mulți scriitori români, aș putea pomeni cel puțin douăzeci care nu sunt nici mai răi, nici mai buni decât alți laureați Nobel, dar... Un dar enorm despre care ar trebui să vorbim cu alt prilej. Până atunci să ne întrebăm:

1. Care sunt scriitorii români traduși de mari edituri din lume? De mari edituri și nu de cele obscure, neștiute nici măcar în localitatea de baștină.

2. Care sunt scriitorii români socotiți autorități în literatura europeană și mondială, care sunt numele ce revin automat pe buzele unui intelectual străin când vine vorba de cultura română? Și care sunt organizațiile internaționale influente sau marile personalități culturale dispuse să susțină un asemenea nume?

3. Ce efort face Patria noastră dragă pentru impunerea culturii noastre în lume? Impunerea făcându-se, evident, cu foarte mulți bani.

4. Ce cărți românești de calitate și în limbi de circulație pot fi găsite în marile biblioteci ale lumii?

L-am cunoscut pe secretarul permanent al Academiei Nobel, am văzut ce autori români există în biblioteca respectivă, am discutat destule lucruri pe această temă și, înainte de a ne lăsa amăgiți de diverse iluzii, este bine să privim realitatea cu ochii deschiși. Puterea noastră de a ne autoiluziona este imensă, dar cu asta nu ajungem nicăieri. Cu cât ești mai rupt de lume, cu atât ai mai mult impresia că te afli în centrul ei. Deci dacă vrem cu adevărat un premiu trebuie să gândim o politică pe termen lung, susținută, coerentă, de afirmare în lume. Și să punem mulți bani la bătaie, mai ales că banii investiți în spirit, în cultură și știință se întorc înzecit. Cu efecte benefice pentru toate celelalte domenii. Nu-i suficient să ne cunoaștem noi între noi și așa mai departe. Cu eterna și trista realitate: **nu avem bani, nu există bani pentru cultură** etc. trece istoria pe lângă noi. Și în afară de bani este nevoie și de oameni care să vrea să facă ceva.

GEORGE PRUTEANU - Nobelul, nimic de zis, rămâne un premiu prestigios, dar din cauza criteriilor uneori cețos politizante sau regionalizante (Borges nu l-a luat, Eugen Ionesco nu l-a luat) strălucirea sa se ntâmplă să nu fie suficientă pentru a-i scoate din clarobscur pe unii laureați. Eu le-aș da premiul Nobel, post-mortem, dacă ar exista așa ceva, lui Eminescu și lui G. Călinescu.

VASILE ANDRONACHE - Nu m-am gândit, da' cred că și Marin Sorescu și Adrian Păunescu și Vasile Andronache...

ALINA MUNGIU - Părerea mea este că, de fapt, nici unul. Dar asta nu înseamnă că toți cei care au luat premiul Nobel meritau să-l ia, mai ales cei care l-au luat în ultimii ani. Sunt tot felul de conjuncturi politice care-l propulsează pe unul sau altul la premiul Nobel. Nu, nu m-aș băga în treaba asta. Dacă ar fi o conjunctură care să valorizeze România ca întreg sau, mă rog, poporul român ca întreg, aș

Texte sub lupă

MAȘINA DE SCRIS

ELIA PAVLOVICI, Stupina, Măicânești, Vrancea. Îmi mențin părerea (bună) despre scrisul dv., nervos și dramatic. Totuși, trebuie să fiți conștientă de faptul că reflecțiile filosofice reprezintă (deocamdată) ceva care vă depășește posibilitățile. Deveniți interesantă numai atunci când povestiți o întâmplare, descrieți un personaj etc.

STEFAN GOANȚĂ, Zalău. După cum rezultă din fragmentul trimis, romanul **Popescu E. Napoleon** este scris cu o mână sigură, exersată îndeosebi în portretizarea personajelor pitorești. Nu face însă o impresie bună lansarea dv. în considerații patetice și naive, cum sunt cele referitoare la Eminescu:

„Dar cum să ne mai fie frică de întuneric dacă El e acolo și strălucește peste noi ca... Da, ca luceafărul.” etc.

COSMIN AMNARU, Deva. Au încercat și alții să compună poeme din cuvinte care încep cu una și aceeași literă. Nu puteți avea, deci, satisfacția unui descoperitor. Cât privește valoarea literară propriu-zisă a textelor dv., ea nu o depășește pe aceea a unor exerciții de stil:

„Babilonic bluf, biruind biserici./ bat big-bang balansuri bat;/ balauri bestii beau borăsc belele;/ bule bufe bruiază bla-bla-bla;/ bubuie bombe, buncăroa-uri boncăluie;/ brazi bătrâni binecuvântă bolta” etc.

Experiențele de acest fel nu duc niciodată prea departe. Ele reprezintă doar un mod – cam pueril – de-a lua în stăpânire limbajul (ceva în genul jocului cu propriile lor degete la care se dedau copiii mici) și trebuie depășite în cât mai scurt timp.

VOLODEA MACOVEI, Petroșani. Amestecul de vi-zuini onirice, reminiscențe livrești (din Kafka, Unamuno) și accese de filosofare (incompetentă) fac indigestă proza dv. intitulată **Scribăria**:

„Dialectica este atunci când știi ce-i aia sapă. Metafizica e atunci când știi de ce sapi. Pentru mine, ambele metode sunt bune. Femeia cu borne se scarpină pe spate. Noaptea trecută m-au mâncat tânțarii și femeia cu borne n-a făcut nimic în ajutorul meu. Pun o întrebare fundamentală: unde are pereche femeia cu borne?”

T.V.S., Podenii-Vechi, Bălțești, Prahova. Sunteți talentată, dar imatură. Vă rog să reveniți peste un an sau doi, când veți simți că ați progresat.

IOAN SUCIU, București. Aveți o vervă nestăpânită, care vă duce ca un torent la vale:

„Sunt multe aspecte, și parșive, și lascive, vesele sau explozive. Și contează cum te lungești și răcești, mă rog, ce regim iubești, când urlă pe mal la păsări sau strângi legături vremelnice fără studii pirotehnice.”

De acord. Dar... dacă pierzi orice control, mergi ca o mașină-n gol.

GILDA DAN, Timișoara. Ritmul larg și maestuos al inspirației dv. nu are cum să se impună azi, fiind concurat (poate ne-ori) de forme mai agresive de poezie. Puțini sunt cititorii pe care i-ați putea cuceri cu versuri atât de calme:

„Închis în spațiul dintre timp și durere/ chipul meu rădăcește lespezile templului în uitare/ iar visul/ trecut și revenit în nopțile lunii/ învăluite tăcerea/ ce-și plimbă foșnetul vălurilor cu teamă/ de parcă părăsirea nu zace în ruine” etc.

O singură dată poezia dv. se înviează: atunci când recurgeți la un joc de cuvinte:

„trece trecătorii ningându-și/ ninsoarea/ noaptea-noaptea spre noaptea/ și cerul tace tăcerea chemându-și/ chemarea/ suntem păpuși ce se-nvârt/ în eter.”

ION UDRIȘTE, București. Ce să fac cu cele 7,8 kg de memorii pe care mi le-ați trimis? Abia pot să le ridic de jos (fiindcă mai atârână greu și greșelile de gramatică).

Către toți corespondenții

● După cum vedeți, ne întâlnim într-o revistă nouă. Din social-politică, Flacăra s-a transformat într-o publicație literar-artistică. Mașina de scris nu va mai fi, deci, o insulă într-un ocean, ci o țară pe un continent.

● În aceste condiții, dv. veți avea avantajul de a locui în imediata vecinătate a unor personalități. Veți putea să vă comparați direct cu marii scriitori de azi și nu vă va lipsi nici șansa de a fi recunoscuți direct de ei.

● Condițiile colaborării dv. la Mașina de scris rămân aceleași. Textele pe care mi le trimiteți trebuie să fie dactilografiate sau scrise de mână citeț. În caz că sunteți optimiști trimiteți-mi și un curriculum vitae și o fotografie a dv. (color!). Manuscrisele și fotografiile nepublicate NU se restituie.

● Toate scrisorile dv. vor primi un răspuns. Toate textele considerate valoroase vor fi publicate (integral sau parțial, în funcție de spațiul disponibil) în paginile rezervate Mașinii de scris. Toate textele publicate în cadrul acestei rubrici candidează automat la premiul de 1.000.000 de lei care se acordă la fiecare 1 noiembrie.

● Tot dintre corespondenții rubricii se aleg autorii cărora li se asigură publicarea, pe bază de contract, a unei cărți. Numele lor, care trebuia să fie stabilit la 1 martie, va fi anunțat anul acesta (din cauza schimbărilor survenite în periodicitatea revistei) la 1 iunie.

● Adresa pe care puteți să-mi scrieți este: Alex Ștefănescu, la revista Flacăra, Piața Presei Libere nr. 1, sector 1, 71 341 București.

Cele mai frumoase poezii

Symphonia

Muzică e totul.
Vorbile socante întine
sunt un lied șoptit acum.
Brațele, gleznele se-nlănuie
și trupurile vibrează
cântând disonanțe armonioase
pe un portativ din lemn de trandafir.
Ascultă

tocmai se întrepătrund acordurile
dintre un pian și-un saxofon
dincolo de fereastra deschisă
și de parfumul numelui tău.
Sonetele emoționează
și gâturile se aflină
altissimo
notele dor
și mușchii tresar
fortissimo
și totul e muzică
doar suspinurile
piano, pianissimo
iar noi
fiurul
dintr-o symphonie
bravissimo

Liana Sabău
Timișoara

Tristul adevăr

E toamnă pică brumă peste talentul
meu chilug
miroase-a zero tăiat (azi sunt lovit de
nădăd)
mi-e dor de mine însuși să-mi plâng
pe umăr și să fug
unde viermele speranței roșăie pe
furiș gogoșu-l de inuititate -
mă voi lăsa oricum îndus în cea mai
prodigioasă eroare

(poate că astfel, greșeala de-a fi nu-mi va mai părea de prisos)
și-am să mă-ngrop în albul nopților ca-ntr-o stăbănică ninsoare,
și-am să vorbesc limba clopotelor și tristul adevăr am să-l miros
(rătăcit fiind prin jungla socială unde lei înimă devoră partea)
de ori încotro și de nicăunde au să vocifereze-aceleași utopii,
ce târziu s-a făcut. căci uite, viața se-ngănă cu moartea
încât toate vorbele grele îmi par acum gângurit de copii -
dar tristul adevăr e că-l toamnă (ce mai urieșesc amănunt
să calci pe frunze cu o indiferență concisă) și nu doar să hănuiești, ci să știi
că-ți plouă timpul nătrăit în fiecare celulă, mărunț (...).

AL. Stărla
Oradea

Făptură

„A rămas singur, fără prieteni și frați,
fără iubită și glorie”, îmi povestea într-o marți
profesorul, bruse se auziră în ușă
două lovituri de copită jucăușă,
după zgomot se cunoștea că n-avea stil,
nici inimă îndeajuns, ușa scârțâi retractoril,
intră o arătare, nici cal și nici faun,
cu copite pe plănape, se așază pe scaun

și spuse, „Destul ați vorbit, e rușine,
să trecem la fapte”, și plânse
cu lacrimi diamantine.

Boris Marian
București

adormi cu părul prins între roțițele
ceasului de pe noptieră
și parcă s-ar mișca un răstăgănit pe
lună
așa mă privești

e plin orașul de trompete
și somnambuli

deasupra ta umbra spânzuratului
se aude ca o vioară
un drăcușor măsoară distanța albă
dintre urechi
deschizi fereastra, râul e lung
nu-l poți acoperi cu ochii

rămâne mereu ceva înafară, apăsând
pe balanță
ca umbra unei cruci din ciocuri de
pusăre
peste cap
se desparte o apă, din vârtejul ei
mâna inecatului
apucă steaua

de azi ești sătul
îți abandonezi creierul pe o plajă
și ce mirare acolo unde
ființa se atinge cu neștiința

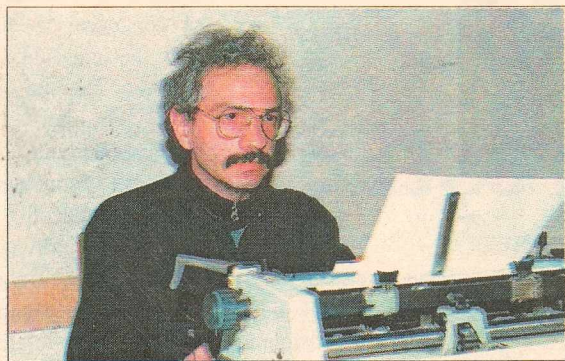
aștepti în același loc, eu încerc să ajung la tine
dar țărâmul e tot mai departe
parcă aș înota cu o singură mână

Costel Stancu
Reșița

În curs de apariție la Editura Sirius

Dicționar de sinucigași

de Paul Ioan

Abanos Clemente

Omul care face și desface istorie. Regizor de revoluții. Flacăra de răscoală. Opaitul lui Lenin. Licurici pe epoleți. Ghionț la revoltă. Șut la Petroșani. Zăbală de cal troian. Vidanșor de eșafoduri. Picolo la Italia, ospătar la Malta. Depanator de calorifere în Siberia. Meșter Manole pentru Zidul Berlinului.

L-a dus pe Alexandru Macedon în Dămăroaia, să-l cunoască pe Diogene Cinicul, care prin cepul butoiului i-a spus: „Dă-te la o parte că-mi iei Soarele!”, și învățăcelul lui Aristotel a înțeles democrația iluminării Pământului.

L-a plimbat pe Constantin Pîrvulescu prin Agora, să învețe retorica de la Socrate, inclusiv defăimarea zeilor. Dezamăgit, Pîrvulescu a băut cucută înaintea maestrului.

I-a șoptit lui Cezar, care nu credea în visele Calpurniei, să nu se ducă la idele lui martie în Senat. Imperatorul, bazileul, maximus optimus a răspuns: „Dau socoteală numai în fața Marii Adunări Naționale”. În timp ce douăzeci și trei de săbii îl pătrundeau, a mai apucat să spună: „Și tu, Iulius Vlad?”

L-a îndemnat pe Soljenițin să elaboreze „Scrisoarea celor șase”.

L-a sfătuit pe Lech Walesa să schimbe siguranțele de la tabloul electric.

A cutreierat Orientul să-i aducă lui Vaclav Havel catifea, să-și croiască un costum.

Abanos Clemente s-a plictisit. Epuizase cartea de muncă. S-a dus să mai vadă o dată Canalul Dunăre-Marea Neagră, a băut un țoi de trăsău la cârciumioara „Obsedantul deceniu”, apoi s-a aruncat neabătut în Magistrala Albastră. Apa era cam rece și pe nepusă masă s-a apucat să facă totu' pentru bunăstarea lui. Dar l-au găsit la ecluză, la Agigea, în plină tranziție. L-au îngropat în Insula Șerpilor.

Benjamin

Cambrat, zvelt, acvilin, politicos, receptiv, săritor, tandru, pătimaș, tainic, evlavios, mustăcios, palid, osos, ridat, cărlionțat, încărunțit, sprâncenat, scrutător, împăciuitoare, taciturn, modest, timorat, navetist, privitor, admirator, îndrăgostit, amăgit, resemnat, șovăielnic, pustiit, tomnatic, copleșit, rar optimist, plenar

Lucrarea
lui Paul Ioan
este o enciclopedie
fantezistă, amintind, prin
refinament și prin umorul
„serios”, de jocurile livești
ale lui Mircea Horia
Simionescu, iar prin „cruzime”
de enumerările modurilor de
a muri din jurnalul lui
Eugen Ionescu. În unele
secvențe apar aluzii
sarcastice la viața
politică de azi.

dezabuzat, vag alcoolic, suficient introvertit, frecvent apatic, celi-batar fost bigam, cândva afemciat, statornic înșelat, libido frag-mentat, subțiat de bani, bârfit cu duioșie, ocolit de educatoare, suprasolicitat de profesioniște, agasat de dudu, rătăcitor prin parcuri, logodne efemere, sexualitate convulsivă, plăceri cețoase, sentimente buimace, atașament terfelit, romane fredonate-n tramvai, beții în oglindă, blesteme etilice, coșmaruri lascive, mahmureală temeinică, lacrimi în batista palmelor, cearcăne

de curcubeu, orizontul nepăsării, metrou luat în sens opus, autopălmui, odaie veștedă, afișe decolorate, o diplomă înrămată strâmb, nud cu sâni plan-turoși, caricatură licențioasă, veioză legată cu sârmă, mochetă pistriuată cu jar de țigară, ibric cu urme de smalt, tub de ruj uitat de ea, scrumieră de plastic pârilită, tavan zugrăvit cu fum, cablu de telefon smuls, coș de hârtii răsturnat, bilete de accelerat nefolosite, dicționar de vise, Biblie necitită, cravată nedespachetată, perdele din față de masă, tub albastru de som-nifere, Benjamin răcindu-se tiptil.

Udrea

Udrea Udrea. Un conțopist beat și-un tată criță sunt autorii acestui bis. Și-a ars în zadar certificatul de naștere. A fost prima lecție de resemnare, căci el a rămas.

Udrea Udrea.

Două dîre de bidinea tăvălită-n humă.

Urmele-unui schior fugărit de avalanșă.

Două traverse ostenite de ploaie.

Două fise pentru un telefon public defect.

Doi epoleți mirosind egal a popotă.

Udrea Udrea.

Doi perciuni frunzăriți de un vânt curios.

Două țevi de apă sălcie din subsolul blocului.

Doi rinichi ce-și împart rația de nisip din sânge.

Două mere cu galerii simetrice de viermi.

Două aripi apăsând talerele cerului.

Udrea Udrea.

Doi obraji palmuiți de o metresă isterică.

Două maluri care se spionează printre sălcii.

Doi plămâni umflându-se și dezumflându-se în ceață.

Două cocoase smochinite în plin deșert.

Doi cerbi care-și dispută aceeași supraviețuire.

Udrea Udrea.

Două valuri care se fugăresc și dincolo de țarm.

Doi craci ai aceluiași pantalon primit de pomană.

Două emisfere cerebrale bătute de aceeași spaimă.

Două speranțe umilite de aceeași iubire.

Două petale putrezind în aceeași glastră.

Udrea spunînd ADIO lui Udrea, în ziua când nu mai aveau decât atât să-și comunice unul celuilalt.

Într-un apartament din centrul Bucureștiului, domnul Smith citește un ziar de seară. Cu o țigară lungă și parfumată în mâna stângă, soția sa își repartizează atenția între ecranul calculatorului personal și acela al TV-ului. Pe ultimul, un Kevin Costner plictisit sparge inimi. În colțul aflat în afara luminii discrete a lămpii, focul căminului arde împăcat. Cu blăniile bătând în roz, hamsterii din vasul de sticlă au adormit, ghemuiți unul în celălalt.

Dacă povestirea ar începe așa, singura exagerare ar fi „un ziar de seară”, speță inexistentă în România.

Chiar dacă răutăcioșii s-au îndoit, căsnicia Smith-ilor dăinuie de mai bine de un deceniu. În pofida intemperiilor, fără de care nu am ști, în definitiv, câte parale face seninul.

Smith-ilor le este cu atât mai stimabilă longevitatea conjugală cu cât fragmentele fericitului lor conglomerat nu-s ținute alături de liantul știut: copiii. Nu trebuie trasă concluzia pripită că doamna Smith ar fi lipsită de calități de mamă. Sau că funcția dumisale de reproducere ar scădea pe ici, pe colo. Patroană a unei case de modă, pur și simplu a socotit că nu a sosit momentul.

Nici domnul Smith, ocupat până peste cap cu afacerea sa de decorări interioare, nu pare grăbit. Dacă cineva ar deschide ușa micii săli de gimnastică din stânga băii, l-ar putea surprinde încordându-se în flotările bisăptămânale. Ca pe orice bărbat trecut de patruzeci, burta îl pândeste, amenințătoare ca un tâlhar la cotitură.

În familia Smith, legendară este absența scuzelor convenționale atunci când unul din parteneri are un program propriu. Oare și-ar avea rostul scuzele? Nu recunosc expertii în ale cuplului că este contraindicat ca soții să fie mereu nedezipiți, mână în mână? În rarele momente când (aproape involuntar!) sunt rostite cuvinte ca „trebuie să plec, ceva neprevăzut, un telefon urgent”, ele sunt primite de o pereche de urechi indifferente.

Trebuie pomenit, totuși, micul seism cunoscut de domestica lor armonie. E un fel de a spune, pentru că „mic” pare acum, privit de pe piscul ridicat de timp.

Din primii bani economisiți și o moștenire la fel de binecuvântată pe cât de neașteptată, soții Smith și-au cumpărat două automobile. Pe atunci, retina proiectată pentru Dacia a românului începea să

se dezmeticească între mărcile străine. Smith-ii și-au ales un BMW galben și un (sângele!) Jaguar grena. Cumpărate la second hand, dar asta nu putea fi remarcat

Soții Smith, din București

decât de cusurgii.

BMW-ul vădea, în ciuda originii germane, un temperament latin. Doar calmul doamnei Smith îl putea înfrâna. Merita privită pilotând, cu fereastra deschisă, încredințându-și pletele roșcate curentilor de aer. Dezlipit în fluturări dezordonate, părul îi accentua senzația de libertate.

Când totul mergea perfect: incidentul! Iată-l decupat din carnetul de încercări literare al bătrânei doamne Smith, mama domnului Smith: „Ecranul televizorului întârzie bătrânește, înainte de a-și arăta, ca pe o comoară scumpă, imaginea. Înaintea textului ce urma citit, figura crainicului se încălzește de o severă gravitate. Pe obraz, un norocos smoc de fire de păr scăpase miraculos de trecerea aparatului de ras. Două degete nervoase băteau un secret mesaj Morse, nu se știe cui adresat.

- În centrul Capitalei, la orele serii, s-a produs un grav eveniment rutier. Un automobil marca BMW, de culoare galbenă, condus de un bărbat, s-a izbit frontal de un Jaguar grena, pilotat de o femeie. În urma coliziunii, ambii conducători au decedat, eforturile medicilor de la Spitalul de Urgență dovedindu-se zadărnice. Cauzele accidentului rămân necunoscute.

Unde ați plecat voi, suflete dragi?”

Din fericire, bătrâna inimă a doamnei Smith a sărit degeaba din loc. Ultima întrebare nu numai că încălzește textul cu un patetism nelalocul său, dar este și complet nejustificată. Pentru că, dacă încercata doamnă Smith ar fi trecut peste emoție (totuși, scuzabilă la o mamă!) ar fi remarcat un lucru, în ciuda simțului de observație toxic de vremuri. Anume, că BMW-ul era pilotat de un bărbat, iar Jaguar-ul de o femeie. Ar fi trebuit să-și amintească (biata femeie, ce ușor ne vine să vorbim!) că cei doi soți nu-și schimbau automobilele, considerându-le lucruri prea personale pentru a fi împrumutate. A-ți înstrăina, chiar temporar, mașina era ceva la fel de grav cu a-ți schimba clubul frecventat, de pildă.

Pentru că asupra victimelor nu s-au găsit

certIFICATELE de înmatriculare ale vehiculelor, poliția a tras concluzia firească: limuzinele au fost furate. De aici provenea neîndemânarea la volan, a murmurat, ca pentru sine, inspectorul Brown, printre dinții prea ocupați cu un trabuc din colonii. Fiecare automobil își are structura

proprie mecano-afectivă. E o nebulie să conducem o mașină necunoscută, a declarat Domnia sa unui cotidian de seară, scuturând, ca pe niște concluzii, scrumul trabucului.

După definitivarea anchetei, inspectorul Brown a sărbătorit, în apartamentul descris, primirea despăgubirilor de asigurare. Grație cunoștințelor, sumele primite au depășit simțitor valoarea automobilelor. Poate de aceea, cei doi năpăstuiți păreau, ușor-ușor, să-și revină din șoc. Bine că a trecut, a filozofat inspectorul Brown, cooptat ca partener de afaceri în firmele Smith-ilor. Să dăm pe gât afurisita asta de șampanie!

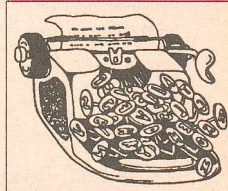
Bine că a trecut, îl îngânără soții Smith, ghemuindu-se, unul în celălalt, după exemplul hamsterilor roz din borcan. În cămin, focul părea însuflețit de o vigoare nouă, mult mai motivată.

Doar o gazetă de scandal, ce-și procură substanțele nutritive din pacea căminelor, părea să tulbure, la un moment dat, seninul, atât de apreciat acum. Era încredințată tiparului o versiune proprie, scandalosă. Anume că, în apartamentele celor doi decedați în accident, s-ar fi aflat în momentul respectiv chiar soții Smith, cu goliciunile înfășurate în halate străvezii, mulate conștiincios pe corp.

Iar mașinile ar fi fost împrumutate pentru niște cumpărături rapide...

Cu un britanism cunoscut pe dinafară, cuplul Smith nu a eborat până la a acționa în justiție respectiva fițuică de scandal.

MAȘINA DE SCRIS

Onoarea pierdută a unei fete din Iași

Numărul omagial 200 (din 6 februarie 1996) al cotidianului ieșean **Independentul** poartă pe prima pagină articolul „O ieșeancă a fost drogată, tâlhărită și violată în județul Neamț”. Nimic ieșit din comun. Ce-i mai firesc, pentru zilele astea, ca o româncă să fie violată și/sau tâlhărită? Numai că, în continuare, cititorului i se aduc la cunoștință numele fetei, vârsta, adresa, locul de muncă, facultatea la care studiază. Lipsește doar numărul de telefon, însă, mai mult ca sigur, tânăra nu se bucură de binefacerile unei linii telefonice, pentru că este greu de presupus ca acest amănunt să fi scăpat din vedere vigilenților semnatari ai articolului.

În perioada comunistă, aflasem de existența vicinelor de presă doar din romanul lui Heinrich Böll, **Onoarea pierdută a Katharinei Blum**. O femeie oarecare își vede reputația asasinată în paginile unui ziar. Nu știu dacă vreun scriitor român va avea răbdarea și curiozitatea să urmărească în timp drama celei violate. Această fată se va căsători, probabil, va avea o familie. Ce se va întâmpla atunci când, în timpul orei de **Filosofie**, copilul ei va găsi, pe pupitrul din clasa de școală, numărul 200, omagial, al ziarului **Independentul**? Dar când soțul său va scoate din cutia poștală, alături de urările de Crăciun, copia xerox a reportajului bombă din același număr 200. Este greu de imaginat că nu se va întâmpla așa. Cunoaștem prea bine amara disponibilitate pentru orice fel de scandal a românului.

În anii '70, țara noastră a fost invadată de studenți africani ce și-au oblojit singurătatea la sânul româncelor. Urmările s-au văzut abia peste cincisprezece-douăzeci de ani, când primele batalioane de mulatri români ieșeau pe piață. Probabil că și în cazul „ziaristicii boulevardiere” (termenul aparține lui H. Böll) este nevoie de un timp mai îndelungat pentru ca urmările articolelor bombă scrise azi să

se poată coace.

În cartea lui Böll, eroina principală își fixează o întâlnire cu ziaristul al cărui personaj fusese. „Voiam să știu cum arată un asemenea om, ce fel de gesturi face, cum vorbește, cum bea, cum dansează – acest om care mi-a distrus viața”. Imediat ce dau ochii unul cu celălalt, jurnalistul propune: „Floricea mea, înainte de toate, să facem **bum** în pat”. Invitația sa este acceptată cu plăcere: „Facem bum, dacă vrei. Am scos pistolul și am tras. De două, de trei, de patru ori”.

Mă îndoiesc că, peste ani, nefericita noastră fată va descărca arma în cei care i-au condus reputația pe ultimul drum. Dacă o va face, va fi, oricum, o prea ștearsă compensație. Deși, dacă e să gândim economic, n-ar fi exclus ca tirajul gazetei respective să cunoască din nou o creștere spectaculoasă.

CĂTĂLIN MIHULEAC ■

**Inamicul
nr 1
al
Guvernului
României**

**Persoana
din fotografie este
inamicul nr. 1
al Guvernului
României, acela care
l-a învins
și pe Napoleon:
generalul Iarnă.
(Aceasta nu înseamnă
însă că între
Napoleon și Guvernul
României ar fi vreo
asemănare...)**

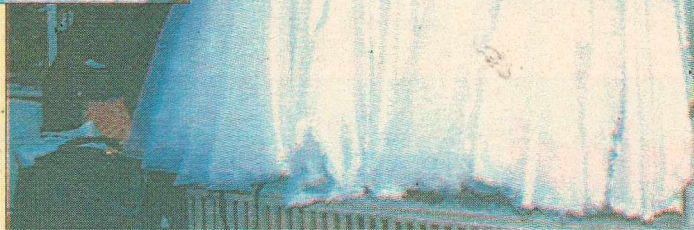

Miresele tranziției

trăit împreună toată viața era pe moarte, era chemat preotul care îi cununa în grabă pentru ca ei să poată merge împăcați în fața lui Dumnezeu și să se găsească mai ușor pe lumea cealaltă.)

poarte un inel. (Ă propos de inele schimbate între miri cu ocazia nunții, ne amintim mirarea personajului Virginiei Woolf, Orlando, în fața acestora.) Astfel, femeia, prin acceptarea inelului, își arată angajamentul față de soțul ei și față de Dumnezeu, iar bărbatul, îmbrăcând talith-ul, acceptă să-și respecte soția și să-și controleze instinctele fizice. La moartea lui, bărbatul va fi înmormântat în talith-ul său, din care unul dintre copiii săi va tăia în prealabil un franjure, pentru a-l face fără valoare religioasă.

În zilele noastre însă aproape nimeni nu-și mai face timp să mediteze prea mult asupra acestui eveniment, și nici asupra hainelor pe care le va îmbrăca în această ocazie. În criză de timp și de bani, costumele se închiriază și se recurge la capele

Una dintre imaginile religioase devenite clasice este nunta. În afară de anii '60, când s-au văzut, chiar și la noi, ceremonii de nuntă în hainele cele mai diverse, rochia albă a simbolizat cel mai adesea momentul unirii celor doi soți. Satin, mătăsuri, dantele se regăsesc la toate latitudinile și în majoritatea confesiunilor. La fel voalul, inelul și uneori coroana. Toată lumea glosează pe tema hainei imaculate pe care o îmbracă mireasa, simbol al purității sale, așa cum voalul este simbolul castității. Tradiții precreștine? Cu siguranță în cazul voalului, ale cărui urme le găsim încă din timpul Imperiului Roman (*flammeum* era un voal galben închis pe care mireasa și-l pune în ziua nunții). Binecuvântarea coroanelor, element esențial al ceremoniilor ortodoxe, provine de asemenea din ritualuri păgâne. În Occident, rochia albă de mireasă datează doar din secolul al XIX-lea, după care s-a generalizat asemeni altor obiceiuri europene. Înainte, rochiile marilor personaje erau de toate culorile curcubeului. În evul mediu, adeseori roșii, iar în secolul al XVIII-lea brodate cu flori multicolore. În mod obișnuit, cuplul se prezenta la altar în cea mai bună ținută, adesea costumul local, iar aceasta nu avea o semnificație specială, fiind doar o formă de respect reciproc. (În satele noastre, cu ocazia nunții, mirii, dar nu numai ei, se îmbrăcau în cele mai frumoase costume populare pe care le aveau. Când preotul satului nu a mai putut oficia cununia religioasă dacă nu i se prezenta certificatul de căsătorie, mulți tineri, pe care nu-i interesau aceste acte administrative, ci doar uniunea făcută în fața lui Dumnezeu, s-au văzut nevoiți să renunțe la ceremonia religioasă. Când unul dintre cei doi soți care au

Obiceiul de a îmbrăca cu ocazia nunții haine tradiționale e prezent și pe alte meridiane. În India, de exemplu, viitorii soți sunt îmbrăcați asemeni divinităților, iar mirele poartă o coroană, simbol al faptului că el este regele zilei. În Japonia, unde, printr-o curioasă împărțire a competențelor, ceremoniile funerare sunt celebrate de către budiști, în timp ce nunțile se oficiază în temple shintoiste, mireasa se îmbracă în roșu, pentru că albul, departe de a fi culoarea purității și a bucuriei, este culoarea doliului. În islam, unde nunta nu este un sacrament în sensul în care o înțeleg ortodoxia și catolicismul, ci mai degrabă o sărbătoare familială care nu cere neapărat prezența unui imam, ea reprezintă de asemenea ocazia de a purta haine tradiționale. Un obicei pe cale de dispariție, însă. Pe străzile orașelor Alger sau Cairo pot fi văzute mirese ce amestecă într-un mod curios hainele occidentale (rochia albă) cu obiceiuri orientale (machiaje extrem de colorate).

Vestimentația de nuntă este religioasă în modul cel mai autentic în iudaismul ashkenaz. Mirele îi dăruiește miresei un inel, iar ea îi dăruiește un șal de rugăciune, *talith*. Bărbatul nu va purta inel, căci, la fel ca islamul și creștinismul de odinioară, iudaismul condamnă portul hainelor și podoabelor specifice celuilalt sex, interzicând deci bărbatului să

specializate în căsătorii rapide. Foarte puțini sunt cei dispuși să investească în niște haine pe care le vor purta o singură zi. (Pe la 1870, obiceiul era ca rochia de mireasă să mai fie purtată în primul an de căsătorie, la ocazii mai deosebite, după cum aflăm din romanul „Vârsta inocenței” de Edith Wharton.) Iar cei care și-ar permite acest lucru preferă ceva extravagant, total diferit de nunțile tradiționale. Așa că se căsătorec la Disneyland, pe un ghețar din Alaska, sub un pod, sub apă, aruncându-se cu parașuta, ba chiar prin Internet. Chiar dacă în ultimii ani pericolul SIDA a dus la revalorizarea căsătoriei, aceasta nu a însemnat neapărat reîntoarcerea la tradiții. Astăzi, în România, rochiile de mireasă par toate la fel, sunt monotone, plicticoase, uneori kitsch. Vitrinele unde sunt expuse nu te mai atrag, căci nu vezi ceva nou, ci doar lucruri prăfuite. Se spune că gradul de bunăstare se poate măsura și în funcție de numărul de produse, de varietatea lor pe metru pătrat... Din respect pentru partener, din respect pentru tine însuși, cred că ar trebui să acordăm importanța cuvenită acestui eveniment, și deci hainelor îmbrăcate pentru această ocazie. Chiar dacă astăzi nunta a încetat, pentru mulți, să fie un eveniment unic al vieții.

CECILIA CARAGEA

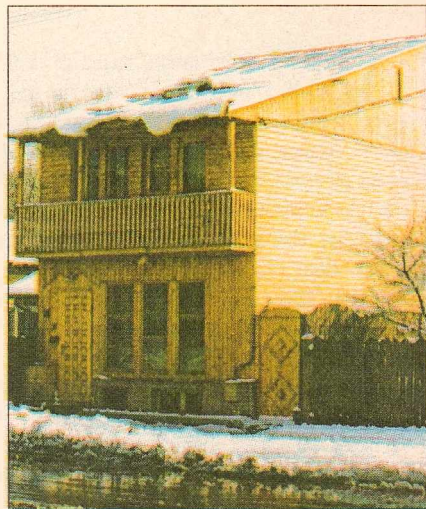
Avalanșa de imagini

Explozia socială din Decembrie '89 și repetatele explozii ale prețurilor care au urmat au fost poate de mai mică amploare decât *explozia imaginilor* din jurul nostru.

Dintr-o realitate cenușie, cu blocuri-sarcofag, străzi pustii și magazine aproape goale, ne-am trezit într-o lume intens colorată, invadată de mărfuri, barăci, reclame, bazaruri și, de la o vreme, de construcții care mai de care mai fistichii. Ne propunem să trecem în revistă această avalanșă de noutăți dintr-un punct de vedere care, pe alte meridiane, constituie literă de lege: *design-ul, aspectul exterior, pe scurt bunul-gust*. Pentru că e nevoie de o opinie autorizată, ne-am adresat *arhitectei Smaranda Maticiu*, rugând-o să comenteze imaginile alăturate.

Pe Șoseaua Pipera a crescut în urmă cu trei ani o cabană de lemn, construcție rară în București. Dacă proprietarul a urmărit să iasă în evidență este cert că a reușit. Pe când o colibă din stuf sau o clădire din chirpici?

S.M.: „Strada este una fără unitate arhitectonică, cu clădiri modeste, dar – datorită planului de sistematizare și vecinătății Parcului Herăstrău – zona are un important potențial de dezvoltare. De aceea, edifiilor nu trebuia să le fie indiferentă apariția unei asemenea clădiri care – în plus – prezintă un evident pericol de incendiu. Nici măcar drept cabană n-ar fi reușită, pentru că geamurile dezvoltate pe verticală, gen vitrine, sunt improprie unei construcții de lemn”.

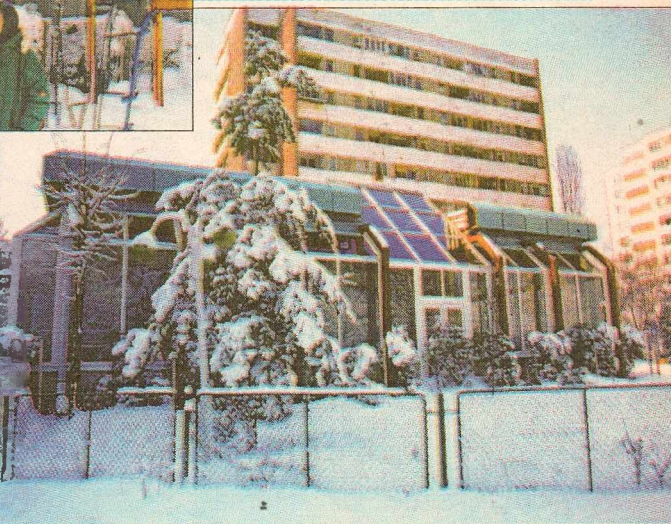
Arhitectură

final, poți să juri că totul a fost făcut dintr-o dată. Această deprindere pare să se fi pierdut: se remarcă imediat adăugirile ulterioare, în trepte, și mai ales improvizațiile rezolvărilor tehnice (ventilație, coș de fum), care dovedesc că nu a existat o concepție unitară. Pe cealaltă latură, intrarea e insuficient subliniată și, deasupra ei, jocul de planuri e în discordanță cu simplitatea fațadei”.

În Drumul Taberei, acum cinci ani, a apărut într-un părculeț o baracă la fel ca atâtea altele, cu un dozator de sucuri. Astăzi, acoperind jumătate din parc, tronează o construcție impunătoare, cu magazin și restaurant (inițial terasă, ulterior închisă, după care s-a construit altă terasă, care a fost recent închisă la rândul ei!) cu bucătărie, aer condiționat, TV – tot tacâmul. Multă vreme, ansamblul a purtat numele... „Te Deum”!

S.M.: „În satele românești, omul își ridică o cameră-două, cât îl ține punga, și când mai pune un ban deoparte mai adaugă o încăpere. Dar, în

Pe strada Spătarului, o casă minuțios renovată a căpătat poarta din imagine. Opțiunea pentru non-transparență nu o comentăm: e dreptul omului să-și apere proprietatea de priviri sau vizite indiscrete. Numai că, în peisajul acestei străzi patriarhale, poarta arată cam straniu. Ca o ironie a sorții, la scurt timp după ridicarea ei, niște hoți au pătruns în casă sărind gardul aflat în partea opusă.

S.M.: „Chiar dacă nu se vede în imagine, strada este unitară, cu clădiri ridicate între cele două războaie mondiale, deci această poartă nu se încadrează în frontul străzii: toate gardurile din jur sunt din fier forjat, conform epocii în care au fost realizate, și au – ca și clădirile – decorații de mici dimensiuni, în contrast cu cele ale porții. Intervine în plus și opacitatea lemnului, încât poarta pare a fi la altă scară. Pe scurt, deși bine realizată în sine, nu-și are locul acolo”.

Fotografii de PETRE COJOCARIU ■

Pescarul de alabastru

Vedeta licitației din 10 martie de la CASA ALIS a fost sculptura. Capriciile unei licitații sunt cunoscute și, de multe ori, captivante. Opinia expertului se vede contrazisă de gustul publicului, iar cumințenia lui este învinsă de criteriile subiective ale amatorului de artă sau de acelea, speculative, ale negustorului. Nimeni n-ar fi bănuț înșă că un bronz academist-idilic, *La Fântână* de Emile Joseph Nestor Carlier (1849-1927), va bate toate recordurile de preț de până acum. Propus la suma de 8 mil. lei, disputat acerb de patru persoane, s-a vândut cu 38 mil. Câștigătorul licitației a reușit să ridice, în aceeași măsură, și prețul unei sculpturi în alabastru de Pietro Barzanti, artist italian mai puțin cunoscut (de la 3,5 la 18 mil. lei). Dacă prima lucrare se înscria cumințe în gustul academicist al secolului trecut, *Tânărul pescar* al lui Barzanti, drăgălaș și pitoresc, părand un bibelou mărit din motive neștiute la peste 1 m, nu justifica, din punct de vedere artistic, prețul atins. Alte două lucrări, de mici dimensiuni, DANTE de Albert Carrier Belleuse și *Dansatoare cu tamburină* de E. de la Broue, au avut o evoluție similară: 4,6 mil. de la 1,5 și, respectiv, 1,3 mil. de la 400.000 lei.

Pictura s-a mulțumit cu aprecieri mai modeste. Lucrarea cea mai bine cotate, un frumos portret de tânără de Nicolae Tonitza, a fost achiziționată la prețul de început al licitației (9 mil. lei). O *Natură statică cu flori* de Ion Theodorescu-Sion,

pictor interbelic care ar merita o reevaluare în contextul artistic al epocii, propusă la 4,5 mil., a fost cumpărată cu 5,5 mil. lei. Pe locuri previzibile prin comparație s-au situat Oscar Obedeau (1867-1914), *Vedete de cavalerie* (de la 900.000 la 4,3 mil.), Gheorghe Vânătoru (1905-1983), *Balcic* (3,3 mil. față de 2,5 mil.), în timp ce o pictură de Mattis Teutsch n-a depășit cota inițială (2 mil. lei).

Evoluții surprinzătoare s-au înregistrat la grafică, categorie mai puțin căutată până acum. Dacă succesul pastelului *Actorul* de Iosif Iser (de la 900.000 la 1,5 mil.) și al *Peisajului* în acuarelă de H.H. Catargi (de la 600.000 la 1,3 mil.) este perfect explicabil, prețul de 4,3 mil. (față de 400.000) cu care s-a vândut o acuarelă de Costin Petrescu (1871-1954) a fost determinat, evident,

de subiect (*Regele Carol I pe câmpul de luptă*) și de prestigiul artistului ca autor al frescei de la Ateneul Român.

Adăugând apariția, pentru prima dată la CASA ALIS, a unei colecții de pipe de la sfârșitul secolului trecut, din lemn sculptat montat în argint (3,3 mil. de la 600.000), succesul ceramicii de Zsolnay (1,6 mil. față de 600.000) aproape la egalitate cu sticla Gallé (1,7 mil. de la 1,2 mil. pentru un picior de lampă), interesul constant de care se bucură argintăria (piesa cea mai licitată a fost o tabacheră de sfârșit de secol XIX, din Austro-Ungaria, din argint și email pictat cu nud și amorași plutind pe o masă de nori), am surprins, credem, cele mai importante aspecte ale acestei licitații.

VICTORIA ANGHELESCU ■

Victor Ciobanu s-a născut la 11 mai 1940 la Hotin. Este licențiat al Institutului de Arte Plastice „Ion Andreescu” din Cluj și membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România. Numeroase expoziții personale și participări la expoziții colective în țară și în străinătate. O preocupare consecventă: reprezentarea stărilor conflictuale de la toate nivelurile existenței, de la cel biologic la cel cosmic.

Expansiune

Acril, 103/135 cm

Reținut

Flacăra

Secretul unui succes

Stare de fapt

Filmului, ca și altor forme ale exprimării artistice, nu i-a fost dat, în perioada postbelică, să-și găsească demnitatea propriei verticalități. Discursul artistic al autorului autohton a fost, și este încă departe, din păcate, de calitatea de a reflecta o viziune clară, directă și coerentă asupra societății.

Dar filmul „Stare de fapt” al domnului Stere Gulea se impune tocmai prin directivitatea enunțului. O poveste aparent banală, dar plină de dramatism, relatată în mod direct, percutant de autor, reușește să redea o viziune

încheată asupra societății contemporane. Viața Albertei, o asistentă medicală, este tulburată de evenimentele Revoluției din decembrie 1989, în care se implică la maximum. Acest fapt deranjează. I se înscenează un furt de medicamente, este arestată și aruncată în închisoare. În timpul „întrevederilor” care preced arestarea, îi descoperă pe foștii și actualii anchetatori care fac uz de aceleași instrumente. Pătrunde, în fond, esența „stării de fapt”.

Economia filmului este gândită tehnic. Nimic nu îi lipsește, nimic nu este în plus în această construcție dramatică, în

care evenimentele capătă o motivație profundă. Dimensiunea temporală se dilată, detaliile devin semnificative. Pe măsură ce materialul filmic se dezvoltă, discursul auctorial dobândește o valoare emblematică pentru un univers incapabil să propună soluții sau judecăți.

„Stare de fapt” conține un demers etic asumat de autor. Componenta morală este consubstanțială discursului artistic. Interesul personal își pierde coplesitoarea dimensiune cotidiană.

MARIUS TH. BARNA ■

● La 70 de ani de viață și 48 de ani de căsătorie, **Mircea Sântimbreanu** a primit, din partea Uniunii Scriitorilor, un cadou pentru „un pescar de geniu” (aprecierea aparține poetului Florin Iaru). După ce și-a studiat undița, cu bănuială (neîntemeiată) că-i o jucărie, sărbătoritul n-a mai putut să spună decât: „Mai frumos nici nu se putea!”

● **Cătălina Buzoianu** a obținut 30 de milioane de lei pentru a realiza în brașul său natal, Brăila, spectacolul „Chira Chiralina” după Panait Istrati. În roluri principale vor juca și Mircea Albulescu și Florin Piersic. Pentru spectacol, teatrul din Brăila caută recuzită: covoare, alămuri, binocluri, mașini de cusut, bastoane, cufere, narghilele, bani vechi, o flașnetă, umbrele, jucării, ochelari etc. În mod sigur pe scenă vor apărea și obiecte ale Cătălinei Buzoianu al cărei apartament este un adevărat muzeu de recuzită de epocă.

● **Marin Sorescu, Iosif Naghiu și D.R. Popescu** vor să facă o vizită ministrului culturii pentru a obține măcar o sută de milioane de lei în contul Theatrum Mundi unde sunt planificate trei piese ale lor în premieră. Pe cerere scrie „pentru încurajarea dramaturgiei originale”.

● Îndrăgostiții de tranziție vor avea, în curând, un nou „manual”. **Anghel Dumbrăveanu** tocmai a predat tiparului o culegere din cele mai frumoase poeme de dragoste. Necazul este că editorul a cerut 50 de poeme iar autorul nu coboară sub 61, nici de frică. Și dacă numărul poeziilor de dragoste se negociază, titlul volumului s-a adjudecat: „Ceva pentru care merită să pierzi o corabie”.

● La Baia Mare **Anton Tauf** repetă un spectacol

care la Cluj i-a fost boicotat apoi scos din repertoriu: „Conu Leonida față cu reacțiunea”. Spectacolul este o satiră evidentă la adresa naționaliștilor de tip Funar. După ce a fost premiat în mod deosebit, la Festivalul Atelier de la Sf. Gheorghe, „Conu Leonida...” n-a mai plăcut lui Dorel Vișan, directorul peunerist al Naționalului din Cluj. Acum **Anton Tauf** este directorul Teatrului din Baia Mare și poate să reia spectacolul.

● **Laurențiu Ulici** se străduiește să adune fondurile

necesare pentru o placă memorială cu numele scriitorilor care au trecut prin gulagul comunist. Și pentru că strângerea banilor, în România, nu este o treabă tocmai ușoară, Uniunea

Scriitorilor se bazează și pe filialele sale din Franța și Germania.

● Chiar dacă se alintă cu declarații gen: „Acesta era pragul pe care mi l-am propus, o să văd ce oi mai scrie, cu forțele intelectuale pe care le mai am la vârsta de 70 de ani...”, **Romul Munteanu** are sub tipar nu mai puțin de trei cărți: un volum de memorii; un volum de eseuri, de la Eminescu, Blaga până la Nichita Stănescu și Marin Sorescu; un volum de literatură comparată - „Introducere în literatura europeană modernă”.

● Întrebat ce mai face, pur și simplu, poetul **Ion Horea** ne-a răspuns: „De câte ori mă gândesc să-mi spun mie însumi ce mai fac, îmi vine în minte o poezie de-a lui Cicerone Theodorescu. El are o poezie în care Mihaela, fiica lui, e întrebată ce mai face tatăcu. Și ea răspunde: Ce să facă, nimic. Scrie. Cam asta fac și eu, nimic, adică scriu”.

LILIANA PETRUȘ ■
REMUS ANDREI ION ■

Revolverul era printre jucării

Amintiri

- Ce vă amintiți despre fetița Otilia-Valeria, de fapt Doina...?

A.B. - Da, mi se spunea Doina, nimeni nu mi-a spus niciodată Otilia-Valeria. Eram un copil, în multe privințe deosebit de adultul care am devenit, în sensul că eram mult mai sobră, dacă se poate spune așa. În familia noastră era o comparație veșnică între mine și sora mea - sora mea este cu cinci ani mai mică decât mine - care era un copil de-o veselie și de-o grație și de-o frumusețe... În orice caz era genul de copil în jurul căruia se-nvârt tot și care luminează casa. Eu eram copilul care citește, singura problemă cu mine era să mă oprească din citit, să-mi ascundă cărțile, să nu-mi dea voie după o anumită oră, seara. Crescând, am evoluat ciudat spre tipul de om vital care sunt și-acum. De exemplu, e ciudat că în copilărie nu eram cunoscută ca vorbărească, în timp ce, ca adult, nu sunt o tăcută.

- Care au fost marile evenimente ale copilăriei dumneavoastră?

A.B. - Arestările tatei. O arestare la care am participat, pe când aveam șase-șapte ani, m-a marcat. Eram în clasa I și de-abia mă întorsesem de la școală. O dată cu mine au intrat doi bărbați, doi domni, mă rog, doi tovarăși. Au întrebat de tata și eu i-am condus în camera lui. Tata a citit foarte atent legitimațiile celor doi domni și, după figura lui, am înțeles că este ceva foarte grav, veniseră să-l aresteze. Ei au spus că trebuie să facă o percheziție și tata i-a pofțit. Percheziția a fost totală, de la pod la pivniță, absolut totul arăta ca după un cutremur. La sfârșit au întrebat dacă pot să caute și în sertarele unei toalete demodate, cu oglindă deasupra. Într-unul din acele sertare se aflau jucăriile mele. Tata a spus: „Păi după ce ați răscolit toată casa, de ce să nu căutați? Căutați peste

tot, să fie clar că nu e nimic de ascuns.” Au tras sertarul meu cu jucării deasupra căruia era un revolver. În clipa aceea eu n-am reacționat decât cu mirare, m-am dus să văd ce este acolo, că nu era al meu. Tata s-a schimbat la față și mi-am dat seama că e ceva foarte grav. Și tata a fost arestat pentru port ilegal de armă.

- Mai păstrați o jucărie, un lucru drag copilului de atunci?

A.B. - Mai am pătuțul în care am crescut și care, de-a lungul anilor, a fost împrumutat mereu la alți nou-născuți, era ceva absolut deosebit de obiectele socialiste, ca să zic așa, de serie, este un pătuț din metal, roz, cu îngerei și flori pictate pe tăblii și cu o plasă de sârmă care se poate ridica și lăsa jos. El este și-acum la mine, într-o magazie, de câte ori îl văd mă gândesc ce-o să se întâmple cu el, la ce o să folosească?

- Cum se juca fetița Doina?

A.B. - Eu eram regizorul, să zicem, dar și dramaturgul. Făceam un fel de mici scenete din care băieții, în general, erau excluși, pentru că se plictiseau foarte repede și ne stricau jocul. Îmi amintesc ce încântată eram de faptul că ne

adresa m reverențios una-alteia. Spuneam: „Iubită doamnă, ce face copilul dumneavoastră?”. Totul era extrem de solemn.

- Există o anume întâmplare din copilărie care vă obsedează și acum?

A.B. - Cred că da. O întâmplare oarecum de sens contrar. Ea a devenit chiar prima poezie din cartea mea de debut. Acest poem, după Revoluție, a fost reproduș în „România Mare”, ca o dovadă de ce lucruri scriam eu, atunci. Este o întâmplare care m-a marcat și care și acum mi se pare foarte impresionantă. Eu eram cu un an mai mică decât clasa mea pentru că mă înscriesem la școală la șase ani. Când colegii mei au fost făcuți pionieri, eu nu am fost făcută. Din explicații știam că vor fi făcuți pionieri doar cei cuminți, disciplinați și așa mai departe. Eu am fost un copil foarte cuminț și - acum mi-e aproape jenă să spun - toată viața am fost premiantă. Deci nici o clipă nu mi-am pus problema că s-ar putea să nu fiu făcută și eu pionier. Nici o clipă nu am făcut vreo legătură între faptul că tata era închis și semnificația cravatei roșii. Nu-mi explica nimeni semnificația politică a acestor lucruri. Când eu am fost scoasă afară de la

solemnități, fără să mi se explice nimic, am făcut o criză de plâns, problema a devenit aproape medicală. A fost pentru mine primul moment în care am fost scoasă din lume într-un mod absolut inexplicabil. Eram dată deoparte ca și când aș fi greșit ceva iar eu nu știam ce greșisem. Într-un târziu le-a venit ideea să-mi explice că eu sunt mai mică și trebuie să aștept să împlinesc nouă ani.

- Dacă ordinea - sau dezordinea - lumii s-ar supune, măcar o dată, propunerilor Anei Blandiana, conform poeziei „Ar trebui să ne naștem bătrâni” noi înaintăm, cuminți, spre copilărie. Și-atunci chiar pot să vă întreb cum o să vă petreceți copilăria?

A.B. - Întotdeauna am avut sentimentul că este o mare nedreptate să nu știi ce să faci cu niște lucruri atât de extraordinare pe care le ai în copilărie și în tinerețe, dar nu ai capacitatea de-a le înțelege. Treci peste ele pierzându-le din zăpăceală, din... Ideea că aș putea să-mi retrăiesc copilăria, cu acuitatea simțurilor de atunci, dar cu înțelegerea de acum, mi s-ar părea cel mai extraordinar miracol. Mi-aș petrece copilăria sigur la țară, exclusiv într-o grădină. De-a lungul timpului am avut o invidie acută, dar invidie este o noțiune peiorativă și nu asta ar trebui să fie termenul, în orice caz aș fi vrut extraordinar să fiu în locul colegilor mei poeți care s-au născut și au copilărit la țară. Asta era și una dintre temele de discuție dintre Ioan Alexandru și mine, în perioada în care eram colegi de facultate, la Cluj. Mi se părea că avantajul lui asupra mea este enorm prin faptul că a copilărit într-un sat.

Într-un fel, povestind niște întâmplări cheie, n-aș vrea să vă imaginați că am avut o copilărie politică, dacă se poate spune așa. Am fost un copil ca toți copiii, care se juca mai ales în stradă, în praful unui cartier de gară, din Oradea. Tata era preot în acest cartier, iar prietenii mei de joacă erau chiar copiii ceferiștilor. Știți, mecanicii de locomotivă erau niște personaje fascinante. Din cauza fumului depus, pe-atunci erau locomotive cu aburi, hainele lor străluceau, aveau un fel de aură. Îi așteptam la ieșirea din schimb, în capătul străzii, cu sentimentul că participam la o apariție miraculoasă. Am fost un copil care din momentul când a învățat să citească, foarte devreme, pe la cinci ani, a intrat, practic, într-o altă lume și asta nu sunt sigură că a fost numai de bine, ca să spun așa. Din momentul în care am început să citesc, pentru mine lumea cărților a devenit mai importantă decât lumea reală. Dacă mi-aș retrăi copilăria, sunt sigură că aș vrea să fie mai frustră.

Părinții poetei Ana Blandiana

Andrei Șerban recucerește Londra

După ce a fost aproape alungat de la conducerea **Teatrului Național** din București, dar a mai avut timp să-și manifeste talentul special cu montarea operei "Oedipe" la **Opera Română**, regizorul **Andrei Șerban** cutreieră din nou lumea unde continuă să fie chemat. Și unde, trebuie s-o spunem, face succes. Ultimul din serie este recenta montare de la **Londra** a piesei "The Ends of the Earth" a dramaturgului **David Lan**. În montarea acestei piese - care se referă la realități din lumea balcanică - Șerban a făcut diverse "trimiteri" la cultura românească, fie prin inserarea unei muzici bănățene, fie prin sugestii de decor. O montare bine apreciată de presa insulară.

O stea în plină strălucire: Angela Gheorghiu

Atunci când a venit la București cu celebrul tenor **Plácido Domingo**, alături de care a avut o prestație strălucită, soprana **Angela Burlacu Gheorghiu** era puțin cunoscută în afară cercurilor de melomani, deși avea deja un impresionant început de carieră internațională. Succesul ei ulterior de la **Covent Garden** în rolul principal din **Traviata** a fost nu numai o confirmare a unui talent de excepție, ci și a harului artistic deosebit, a prizei la public pe care o au doar marii artiști ai scenei lirice.

Dar iată că steaua Angelei Gheorghiu continuă să strălucească: la sfârșitul lunii februarie marea soprana din România a înregistrat un adevărat triumf într-o serie de șase spectacole la **Metropolitan Opera** din **New York**. Distribuită de această dată în rolul **Liu** din **Turandot** de **Giacomo Puccini**, în

regia lui **Franco Zeffirelli**, **Angela Gheorghiu** a fost special chemată la rampă și ovaționată minute în șir de mii de spectatori care au umplut până la refuz celebrul teatru. Presa americană, între care **The New York Times**, a fost de această dată unanimă cu publicul, în cronicile spectacolului scoțându-se în evidență „vocea curată, bine cultivată și timbrul deosebit de plăcut”. **Angela Gheorghiu** va reveni în aprilie la **Metropolitan** într-un spectacol în care va deține rolul principal din **Boema**, alături de o altă stea a teatrului liric, tenorul **Roberto Alagna**.

Copiii superdotați, la rampă

Spre această zonă a firescului a fost conceput programul care se desfășoară în mai multe etape la **Centrul Cultural** din **Viena**. Aici, în **Aula Romaniae**, a fost organizată o expoziție cu lucrări de pictură ale tinerei sucevene **Camelia Rusu Sadovei**, surprinzătoare prin maturitatea compoziției și inteligența cromatică. Inclus în același ciclu, denumit oarecum ostentativ „Copiii superdotați din România”, a fost și concertul de pian al unui alt tânăr de talent, **Eugen Vasile Nazare**, de la **Liceul** din **Constanța**, care a cucerit deja câteva premii internaționale, ca recunoaștere a calităților sale.

Mulți artiști lirici din România își urmează un traiect excepțional al destinului lor muzical în lume, ecorile succesorilor lor ajungând la noi accidental și neconcludent. **Gabriela Cegolea** este un astfel de artist,

Gabriela Cegolea, o voce prea puțin cunoscută

încă prea puțin cunoscută la noi, deși în **Italia** sau **Austria** este o adevărată divă, așa cum se menționa recent într-un articol din ziarul „**La Stampa**”. Pentru 1996 soprana româncă, în afară de angajamentele ei internaționale, a anunțat că va participa, la începutul lunii mai, la un concurs de canto organizat de **Fundația "Vox"** pe care o conduce, concurs ce va avea loc în România. În articolul sus-numit se amintea și publicarea de către artistă a două cărți despre tehnica și practicile artei de a cânta.

Concurs internațional de dirijat la București

„Un concurs internațional de dirijat la București va fi un eveniment probabil la fel de important ca și «**Festivalul Enescu**». Începând de la ediția a II-a vom fi trecuți deja în cataloagele marilor manifestări muzicale internaționale”.

Această declarație plină de speranță a fost făcută de dirijorul **Cristian Mandeal**, directorul **Filarmonicii** din București, la o conferință de presă la care a anunțat concursul de dirijat ce va purta numele lui **Constantin Silvestri**. Organizat între 1 și 7 iulie a.c. de către **Fundația** care poartă numele marelui muzician român, concursul va avea un juriu internațional condus de **Sergiu Comissiona**, iar ca director executiv va fi pianistul și dirijorul **Iosif Ioan Pruner**. Se vor acorda premii importante, dar mai cu seamă câștigătorii vor avea posibilitatea unor contracte pentru concerte cu câteva mari orchestre: **Filarmonica** din București, orchestrele simfonice din **Madrid**, **Haifa**, **Salonic**, **Edmonton**, **Târgu Mureș** etc.

Alexandra Nichita - un Mozart al picturii

Presă, nu numai de peste Ocean, dar și din Europa occidentală, unde „fenomenul” nu a trecut neobservat, nu s-a zgârcit în calitative atunci când a vorbit despre un geniu precoce al picturii: **Alexandra Nichita**, o fetiță de numai 11 ani, originară din România. Trăind în prezent la **Los Angeles**, **Alexandra Nichita** îi uimește pe specialiști prin talentul debordant și prin capacitatea neobișnuită cu care realizează compoziții

picturale ce presupun o bună experiență. Deloc inhibată de postura ei, **Alexandra Nichita** a apărut recent într-un film care a fost transmis la **Rai Due**, în **Italia**, și despre care au scris și ziare exigente precum **La Stampa**. Evident că nu sunt trecute cu vederea datele „biografiei” sale artistice. Ajunsă în America împreună cu părinții la vârsta de doi ani, **Alexandra** a avut un șevalet și culori încă de la trei ani progresând de o manieră uimitoare. Câștigă deja milioane de dolari, îi place să asculte **Mozart**, **Beethoven**, **Berlioz**, dar și muzică modernă, merge pe patine cu roțile și iubește... fotbalul. Dar de fiecare dată se întoarce în fața pânzelor cu o și mai mare poftă de a picta.

in memoriam
Constantin Silvestri

Inepuizabilul „tezaur” Dante

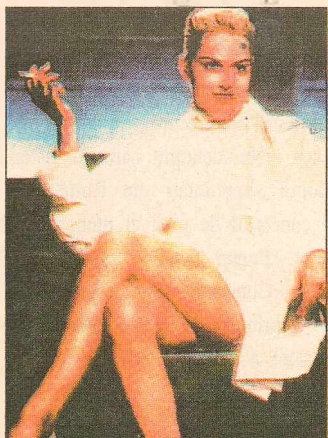

Ca toate marile personalități de anvergură ale culturii, Dante Alighieri și principala sa operă „Divina Commedia” continuă să fie un izvor nesecat de inspirație și un stimulent pentru noi cercetări și abordări. De curând, un tânăr dantolog, Antonio Lanza, a trimis la tipar o ediție nouă a celebrului poem efectuând 5.500 corecturi la cele peste 13.000 de versuri. Pentru a produce această „minirevoluție dantescă” autorul a recurs la un text al poemului apărut la 1335, deci destul de aproape de moartea poetului (1321).

Dar opera lui Dante este rodnică și în alt fel. Începând din 1889, din inițiativa lui Giosuè Carducci s-a înființat Societatea Dante mai întâi în Italia și apoi pretutindeni în lume (un astfel de Comitet funcționează cu foarte bune rezultate și în București). Peste 130.000 studenți din peste 60 de țări studiază în aceste „oaze de italianistică”, cum fericit au fost numite atât cultura cât și limba italiană. Iar cel mai bun ambasador al acestei misiuni culturale este Dante însuși, care se va afla, de altfel, în centrul unei expoziții itinerante puse în mișcare în Italia și în străinătate.

„Cazul” Makine

La 38 de ani a cucerit două dintre cele mai prestigioase premii literare din Franța: **Medicis** și **Goncourt**. Locuiește într-o garsonieră de 12 mp și spune că nu o va părăsi. „**Le testament français**”, cartea învânată cu premiul Goncourt, s-a vândut în 45.000 de exemplare. „Ce n'est qu'un début”, spune el, cu modestie. Mulți încearcă să explice succesul lui, sociologic. Un intelectual venit din Rusia publică la Paris o carte despre o Franță utopică, iluzorie, iubită cu disperare. În plus, intelectualitatea franceză ar vrea să-și ștergă păcatele simpatiilor ei de stânga. Personaj perfect, acest Makine, care a știut să aducă în „valiza lui siberiană” o carte pe gustul francezilor. Succesul? „Parcă trăiesc o dedublare. Mă simt ca un personaj al lui Bulgakov.”

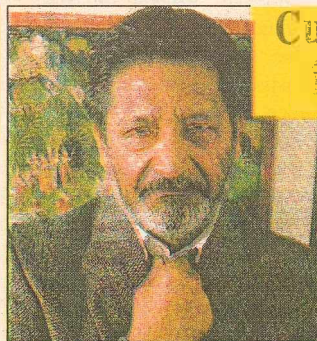

Un top al filmelor secolului

Nici o artă nu este atât de orgolioasă cu vârsta sa, așa cum este cinematograful, mai ales că data sa de naștere a fost stabilită cu precizie: 1895. Într-un sondaj de opinie publicat de presa italiană la care au participat 50 de critici de artă și peste 20.000 intervievați s-a obținut următorul „Top Ten” al celor mai bune filme: 1) **Tăcerea mieilor** de Jonathan Demme (cu John Hopkins și Jodie Foster în

rolurile principale); 2) **Blade Runner** de Ridley Scott; 3) **Pe aripile vântului** (de Victor Fleming, cu Clark Gable și Vivien Leigh). Urmează alte șapte filme a căror ordine nu reprezintă propriu-zis un clasament: **Vânătorul** (regia Michael Cimino); **Masă la Tiffany** (Blake Edwards); **2001 Odissea spațială** (Stanley Kubrik); **Războiul stelelor** (George Lucas); **Lecții de pian** (Jane Campion); **Noul cinema Paradis** (Giuseppe Tornatore); **Cetățeanul Kane** (Orson Welles).

Într-un sondaj al profesioniștilor efectuat în urmă cu câțiva ani **Cetățeanul Kane** era considerat cel mai bun film, în absolut, al secolului.

Cu Trinidad în suflet

Vidiadhar S. Naipaul este considerat unul dintre cei mai interesanți scriitori din „lumea a

treia”. Indian de origine. — ca și autorul „Versetelor satanice”, **Salman Rushdie** — **Naipaul** scrie despre zona caraibiană unde a crescut și trăiește, dar cel mai adesea despre viața din Trinidad-Tobago. Mica insulă descoperită de Columb, cu acel amestec de cultură africano-latino-americano-engleză este un spațiu îndrăgit pentru acest scriitor. În unul din ultimele sale romane, „O viață în lume”, se realizează un joc subtil între aparență și realitate, între efortul de integrare și cel de exorcizare a unor demoni sau zei locali, într-o cultură și un spațiu istoric în care interferențele constituie regula. Ca și **Joyce** care spunea că nu a părăsit de fapt niciodată Irlanda, **Naipaul** revine și el mereu la spațiul insulei Trinidad.

MASTROIANNI:

„N-aș juca niciodată într-un film precum «Rambo»”

Cinematograful este precum Saturn, care-și devorează fiii. Sunt foarte puțini cei care au rămas ani îndelungați pe culmile gloriei. Dintre aceștia nu poate fi omis numele lui Marcello Mastroianni. Etern

june prim, dar și tânăr revoluționar, ambiguu, Casanova obosit, tânăr îmbătat de glorie și de efemeritatea vieții (ca în „La Dolce Vita”), dar și bătrân artist care vrea să refacă din cioburi o iluzie a tinereții („Ginger și Fred”), Mastroianni a știut să-și păstreze aceeași atracție și aceeași mască.

Dar ce face acum, ajuns la senectute? Face în continuare film (a primit un rol principal într-un film realizat de Roberto Faenza), dar mai cu seamă joacă teatru. De la sfârșitul anului trecut evoluează la teatrul Goldoni din Veneția în piesa „Ultimele luni” de Furio Bordon. Într-un interviu din revista „Panorama”, Mastroianni spunea că la teatru numai actorii se distrează și trăiesc, pentru că atât spectatorii, cât și regizorii se plictisesc. Asemenea copiilor care trăiesc intens rolul de „hoț” sau „vardist”, actorul este interesat doar în al doilea rând de public. O altă explicație a succesului său, spune actorul, constă în faptul că a avut regizori prieteni, de la Fellini, la Visconti. Și în sfârșit un gând al lui Mastroianni, din vârsta a treia: „În tinereți de astăzi nu mă pot recunoaște. N-aș juca niciodată într-un film precum «Rambo».”

O arhivă necunoscută Pasolini

Zăceau în arhiva Fondului Pasolini în așteptarea unei ocazii pentru a fi publicate. Este vorba de o serie de interviuri sau

destăinuiri, din care o parte inedite, pe care scriitorul și cineastul **Pier Paolo Pasolini** le-a făcut în timpul vieții. Dar iată că ocazia s-a ivit: sub îngrijirea lui **Michele Gulinucci** aceste mărturii au fost grupate într-un volum sub titlul "Interviste corsare" (Interviuri pirat). În trei sute de pagini sunt cuprinse zeci de interviuri dintre anii 1955 și 1975. Cei care i-au "smuls" mărturiile sunt și ei nume celebre în cultura italiană cum ar fi **Giorgio Bocca**, **Manlio Cancogni** sau **Marco Panella**. Iată o "mostră" pasoliniană dintr-un interviu acordat lui **Enzo Biagi**: "Cuvântul **speranță** l-am șters din vocabularul meu. Pentru ceea ce lupt eu este să ajung la anumite adevăruri parțiale, ceas cu ceas, lună de lună".

Naomi Campbell, contestată

Lumea creatorilor de modă este un spectacol „țesut” din parăzi fastuoase, dar și din întrigi, vanități afișate sau relezate, ba chiar din adevărate războaie subterane între marii stilști, dar și între top-modele. Un spectacol fascinant pentru mulți, o efemeridă scilicidă pentru alții...

Una dintre noile venite în lumea prezentatoarelor de modă este **Afef Squatriti**, o tunisiană căsătorită cu un om de afaceri italian, care are păreri destul de originale despre colegile ei. Ea afirmă că este vorba despre „ținere fără talent, al căror farmec este de cele mai multe ori opera cosmeticienilor”. Mai mult decât atât, **Afef** (care în arabă înseamnă „puritate”) spune că **Naomi Campbell**, superba negresă considerată printre primele în branșa sa, ar purta perucă, iar culoarea azurie a ochilor ei s-ar datora unor lentile de contact colorate.

Manechinul **Afef Squatriti**

Telefonomania

zează o acțiune-parabolă a acestei stări a omului modern. Aproape tot timpul filmului ei comunică doar prin telefoane, interfoane, faxuri, talkie-walkie, fără să simtă nevoia unui contact direct. Dar această dependență tehnologică până la urmă creează senzația unui naufragiu, a pierderii identității și depersonalizării omului. Socoit cândva un simbol al statutului social, telefonul-ține să devină un obiect detestat.

Viața omului modern este legată „ombilical” de firul de telefon, de fax, de telefonul celular etc. În filmul **Hello Denise** cei șase protagoniști reali-

Rembrandt al meu este mai fals decât al tău

Cu ocazia organizării unei mari expoziții Rembrandt la Metropolitan din New York, s-a constatat că 20 dintre cele 55 de tablouri prezentate erau fie falsuri, fie doar atribuite lui Rembrandt, dar realizate de elevi de-ai săi. Rembrandt (1606-1669) a condus într-adevăr un mare atelier care era „o adevărată fabrică de artă”, unde se executau opere originale sub îndrumarea maestrului, ori se realizau copii după unele dintre tablourile sale. Cercetările făcute de Rembrandt Research Institute au dus la reducerea drastică a numărului tablourilor autentice ale lui Rembrandt aflate în marile muzee ale lumii. Și au fost vizate între altele Luvrul, National Gallery din Londra și chiar Rijksmuseum din Amsterdam.

La New York vâlva făcută în jurul acestor paternități a sporit simțitor numărul vizitatorilor. Înseamnă că și ucenicii sau imitatorii s-au ridicat la înălțimea maestrului? Polemica nu s-a stins și nu se referă doar la Rembrandt.

Trei filme, o moarte tragică, o legendă: James Dean

„**C**hiar dacă aș trăi o sută de ani, tot nu aș avea timp să realizez tot ce doresc”. Este unul dintre gândurile, socotite acum premortorii, ale celui care a fost unul dintre cele mai eclatante staruri ale filmului american - **James (Jimmy) Dean**. A avut o viață frenetică; se apuca rapid de mai multe lucruri vrând să „ardă” o dată cu noile pasiuni: a învățat să mănuiască lasoul pentru filmul „Uriașii”, pentru ca apoi să dorească să participe la concursuri de rodeo; a luat lecții de sculptură, a învățat germana pentru a se... certa cu **Ursula Andress**, a condus cu pasiune mașini, descriind experiența șofatului în termeni erotici. Avea să-și piardă viața în urma unui accident la bordul unui Porsche (așa cum se întâmpla cu unul din personajele întrupate în film). În biblioteca lui se aflau **Kafka**, **Huxley**, **Shakespeare**, **Oscar Wilde**, **Thomas Mann**, dar și biografiile lui **Toulouse Lautrec** sau **Garcia Lorca**.

Date cunoscute și inedite ale biografiei sale au fost readuse în conștiința publică într-o carte apărută de curând în Italia scrisă de **Marco Giovannini**, foarte bine primită de critică.

Case obiecte de cult

Intr-o carte apărută în SUA, intitulată **Do not disturb** (Nu deranjați!) sunt prezentate diverse case ale unor personalități celebre sau ale unor oameni de afaceri, construite în ideea unei intimități aurite; multe dintre ele cu bun gust, multe kitsch-uri. Ideea cărții este cea a respectării aceluia **privacy** (caracter privat) al domiciliului, dar și indicarea diverselor tendințe

în arta de a construi. Un capitol important îl ocupă casele creatorului de modă **Gianni Versace** (pentru că el are locuințe ultraelegante la Milano, pe malul lacului Como și la Miami Beach).

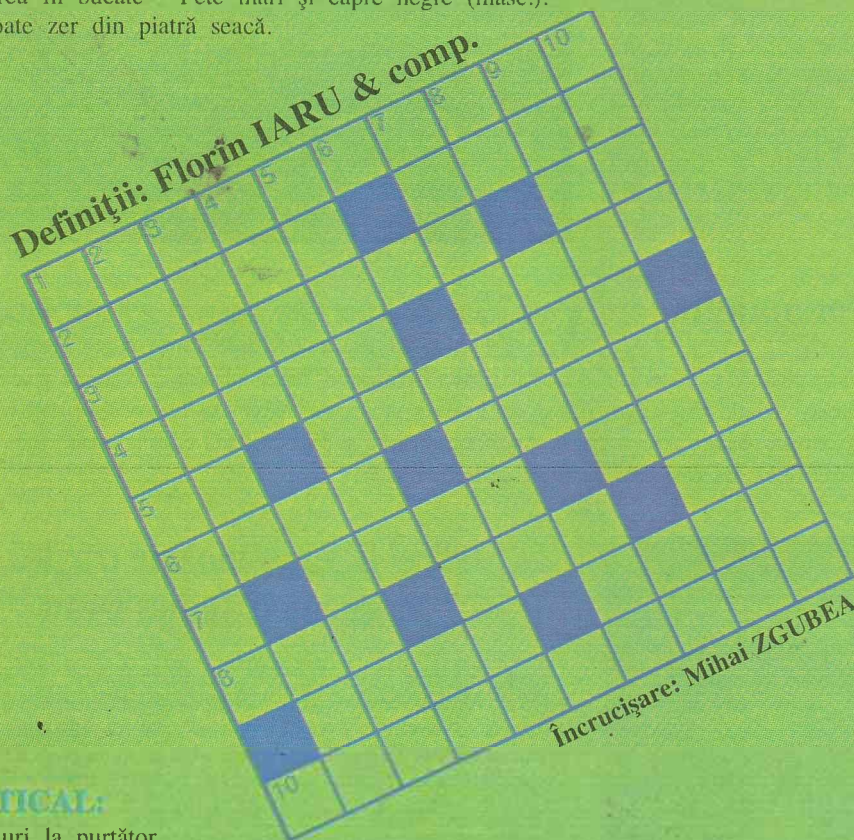
Locuința din America (în fotografie) este realizată pe baza unor concepte neoclasece, din care nu este refuzat barocul. Este cultivată asimetria, decorația colorată, gustul pentru unicat. Când ai bani, îți dai mâna să experimentezi și diverse gusturi.

Și vedetele compun careuri

Mare-i grădina lui Dumnezeu

ORIZONTAL:

1. Te scoală din morți.
2. A lua masa cu nasul - Bulibașă în pustiu.
3. Suc de reclamă - Mute fără să ragă!
4. Pantalonii lui Peneș Curcanul - Gălbenușul ochiului.
5. Dușmanul meu, fratele meu... - Fotograful de îngeri.
6. Pământ care nu face nici o brânză - Usturoiului i se rupe-n paișpe.
7. Umbrelă militară - Portavocca lui mâine.
8. Fratele vitreg al lui COLEA! - Inima-i un telefon - Primul pas în doi.
9. Fierea în bucate - Fete mari și capre negre (masc.).
10. Scoate zer din piatră seacă.

VERTICAL:

1. Goluri la purtător.
2. Bebeluș la adânci bătrâneți - Așa și-așa.
3. Ba pa mă-tii... - Speranță în patru timpi.
4. Frunză verde strugurel - Magi decapitați!
5. Caracterul teiului în floare - Ceaușescu le-a văzut pe toate.
6. Gulag al cornutelor...
7. Taurul comunal al legumelor - Falimentul lui Cataramă.
8. Acum! - Datorie pe varză - Bidiviu la gurile Dunării (reg.).
9. Învârtiți fără profit.
10. Amintire fără viitor - Regina punctelor.

ANUNȚ

Consiliul de administrație al S.C. Publicațiile Flacăra S.A., înmatriculată la Oficiul Registrul Comerțului București sub nr. J 40/5888/1991, cu un capital social subscris și vărsat de 16.800.000 lei, convoacă adunarea generală a acționarilor, în ziua de vineri 19 aprilie 1996 ora 9.00 la sediul social, pentru următoarea ordine de zi:

1. Aprobarea bilanțului pe anul 1995 după ascultarea raportului administratorilor și cenzorilor.
2. Aprobarea bugetului de venituri și cheltuieli pentru anul 1996 și a programului de activitate pe exercițiul următor.
3. Alegerea consiliului de administrație, actualizarea garanțiilor și indemnizațiilor acestuia.
4. Alegerea comisiei de cenzori, actualizarea garanțiilor și indemnizațiilor acestora.
5. Diverse.

În cazul că, la data de mai sus, adunarea generală nu va fi statutar constituită, aceasta va avea loc în ziua de vineri, 26 aprilie 1996 ora 9.00 la sediul social.

Consiliul de administrație

Președinte-director general,
George ARION

Administrator;
Alexandru PĂSĂRIN

PUBLICATIILE

Flacăra

Societate comercială înmatriculată la
Oficiul Registrului Comerțului București
sub nr. J. 40/5888/1991 din 04.07.1991

Consiliul de Administrație:

Președinte - director general:

GEORGE ARION

Membri: Manuela Vasiliu Arion, Ion D. Goia,
Alexandru Păsărin

Director general-adjunct: ALEXANDRU PĂSĂRIN

Director juridic și resurse umane: CORNELIU OLTEANU

Director difuzare: MANUELA VASILIU ARION

Director comercial: ION D. GOIA

Secretariat: Mihaela Caroline Mușat 222.33.31; 222.33.44; (2002)

Adresa: București, sectorul 1, Piața Presei Libere nr. 1,
cod 71341.

Telefoane: 223.15.10; 223.15.20; 223.15.30; 223.15.40,
223.15.12, 223.15.37, 223.15.44, cu interloarele din paranteze

Fax: 222.82.89

Cont lei - 40.72.30.110.496 BCR, sector 1, București

Cont valută - 47.21.6.16.0431.0 BCR, sector 1, București.

Flacăra

Fondată în 1911 de C. Banu

Coordonare: ALEX ȘTEFĂNESCU

Secretar de redacție: CRINA GORGOI

■ REDACTORI - Alexandru Arion, Cătălin Mihuleac,
Liliana Petruș, Nicolae Ștefan

■ FOTOREPORTERI - Petre Cojocariu, Florin Ioniță

■ CORECTURĂ - Pompiliu-Laurențiu Dumitrescu,
Angela Ștefănescu

■ COLABORATORI PERMANENȚI - Remus Andrei Ion,
Tudor Călin Zarojanu

■ CORESPONDENȚI ÎN ȚARĂ: Pașcu Balaci, Ion Ceaciriu

■ CORESPONDENȚI ÎN STRĂINĂTATE: Alexandru Gaur
(Italia), Mihai Rusu (Germania), Emanuel Tânjală (SUA)

REBUS

Redactor șef: MIHAI ZGUBEA

REBUSACHE

Redactor șef: CONSTANTIN GRIGORE

Aurel Ștefan Alexandrescu, Dan Popa, Simona Păsărin,
Simona Simzianu; telefon: 2036.

TEHNOREDACTARE COMPUTERIZATA
222.67.38: MIHAELA ANGHIEL, Nicoleta
Burtea, Maria Călin, Violeta Dragomir,
Elena Șerban, Doru Vintilă

DIFUZARE 222.66.28: GABRIEL BUMB,
Maria Antonescu, Marian Anton, Cora Ciocanu, Florian
Ferezan, Marian Frunzeanu, Doru Iancu, Valerică Leon, Daniel
Nica, Marin Petraru, Marius Procopie, Nicolae Șerban

RESURSE UMANE (2128): Adrian Boicescu

FINANCIAR-CONTABIL: VIORICA TUDOR, Elena Anghel,
Gabriela Ionescu, Florența Tudor

DOCUMENTARE: Liliana Olteanu

ADMINISTRATIV (2128): DAN MIRCEA POPA, Marian
Băicoianu, Liliana Crețu, Dumitru Țutoiu

Cititorii din străinătate se pot abona prin
Societatea Comercială "Publicațiile Flacăra" S.A.

Tipar realizat la: INFOPRESS

Dacă vreți să țineți pasul cu
Tehnologia Modernă,
Țineți Pasul cu:

*Your Partner for Networking
and Digital Communications*

**Blue Ridge International
Computers S.R.L.**

Prin noul său magazin
din str. Ștefan cel Mare nr. 50

Tel: 211.69.63; 211.69.68; 211.68.52 Fax: 211.69.68

Vă oferă:

Întreaga gamă de PC-uri A-Tronic 486 și 586

Imprimante - matriciale

OKI, CITIZEN

- laser, inkjet

HEWLETT PACKARD

Modemuri interne și externe

GVC

Componente de rețea

DAMPEX NOVELL Approved

Componente Multimedia

CREATIVE LABS,

PANASONIC, SONY

Echipamente de radiocomunicații

ALINCO

Monitoare color

CTX, PHILIPS

Accesorii, consumabile, jocuri interactive CD

Mobilier de calculatoare

FREEDOM STAR

***Steaua dumneavoastră
norocoasă***

**GRUPUL DE FIRME
FREEDOM STAR
CONSTANTA - ROMANIA**